DRAUGAS

ANTROJI DALIS * 1963 M. RUGSĖJO 28 * SEPTEMBER 28, 1963 * PART TWO (Nr. 228)

MOKSLAS • MENAS LITERATŪRA

KAIP UŽBAIGSIME MINDAUGINIUS METUS?

Turėjom šįmet įvairių jubiliejų — daukšinių, mažvydinių, sukiliminių. Pradėjom nuo mažesnių — turėjom prieiti prie didžiausio, tiek metų skaičium, tiek valstybine reikšme, tiek karališkuoju orumu. Bet dar nepriėjom. Nedrąsiai paminėjo atei tininkai, skautai, pora kolonijų, o visa "tauta" dar laukia tartum ženklo. Keista, karalius miršta — tauta tyli.

Tyli pavergtoji tautos dalis, nes ten Mindaugas nepopuliarus. Sovietinėj Lietuvos istorijoj (1958) jis nevadinamas net karaliumi, tik didžiuoju kunigaikščiu iškeliama jo draugystė kovoj prieš vokiečių ordiną su rusais — Romanaičiu Danila ir Aleksandru Nevskiu; nutylima, kad Mindaugas buvo nenumaldomas kovotojas prieš rusus, besikėsinančius į Lietuvos žemes. Mindaugas tenai nebus minimas nei gerbiamas — tai aišku. Bet kodėl negerbiame jo mes, kuriem rūpi prieš 700 metų iškeltas valstybinis savitumas?

Mindaugas Vytauto šešėly

Kokiu visos tautos entuziazmu buvo atšvęsta Vytauto 500 mirties sukaktis 1930 metais! Jo vardu tada pavadinta Lietuvos universitetas, karo muziejus, keletas gimnazijų. Jo paveikslas nešiota po visą Lietuvą, pastatyta keletas paminklų, išleista leidinių, inscenizuota jo garbei Maironio drama. Tais metais Vytautui davėme Didžiojo epitetą, kuris prigijo net istorinėj literatūroj. Bet argi Mindaugas mažesnis už Vytautą? Kodėl jo 700 mirties sukaktis tokia bežadė? Lyg būtų kažkas netvarkoj su mūsų istorine sąmone ar psichologija. Argi mes taip jau narciziškai įsimylėjom Vytautą, kad nebegalime pro jį matyti kitų didelių savo valdovų?

Nieks nesikėsina mažinti Vytauto aureolės. Tuo pasirūpins tie patys bolševikai. (Prisimintina V. Kapsuko knyga "Vytautas Mažasis"!) Bet ar Vytauto didybė nėra išaugusi, bent suaugusi su Mindaugu? Kas kitas iš Lietuvos valdovų taip įkandin sekė Mindaugo politikos planą? Mindaugas pradėjo, o Vytautas atnaujino užkariautų kraštų lydinimą centralizacijos būdu. Mindaugas tramde totorų slinktį prie Baltijos, ir Vytautas darė tą patį. Vytautas pakartojo prieš vokiečius Žaigiryje tai ką Mindaugas buvo padaręs ties Saule (Šiauliais) ir Durbe. Abudu užrašinėjo Žemaičių žemes ordinui ir kartu tuos pačius žemaičius rėmė kovoj prieš vokiečius. Mindaugas pirmasis pasuko Lietuvą vakarų kultūros kryptim, o Vytautas tai tęsė, atnaujindamas lotynų krikštą. Siekė Vytautas ir karališkosios vertybės, kaip tai buvo pasiekęs Mindaugas.

Panašių paralelių istorikas galėtų rasti daugiau. Be Mindaugo vargiai būtume turėję Vytautą tokį, koks jis jėjo mūsų istorijon. Tačiau keista, Vytautas įsibrėžė mūsų sąmonėn, laimėjo sau visas simpatijas, o Mindaugas tebėra svetimas, neprigijęs, neįsipilietinęs. Aišku, apie Mindaugą mažiau žinome, nes jo laikus gaubia didelė istorinė migla. Mindaugas atrodo labiau kontroversiškas ir labiau suniekintas jo priešų. To tereikia mūsų atsargumui, kad dar mažiau juo domėtumės.

STASYS YLA

Įtaka, iš kurios vis dar neišsivaduojam

Dėl svetimųjų įtaigos atimam iš Mindaugo kai kuriuos neabejotinus jo nuopelnus ir perkeliame Vytautui bei Jogailai. Turiu galvoj tautos krikštą. Kurioj tautoj krikšto atnaujinimas laikomas pirminiu aktu? Krikščionybė beveik niekur neįsipilietino pirmu aktu, o tačiau pirmoji krikšta data lieka, kaip oficialus krikščionybės įvedimas. Mindaugas įdiegė krikščionybę ne tik oficialiai. Ji išliko de fakto nebenutrūkusi, rusenama ligi naujo oficialaus atnaujinimo Vytauto laikais. Lenkai turėjo ir turi politinių tikslų teigti, kad tik jie mums davė krikštą ir pirmieji parodę mums kelią į Vakarų kultūrą. Iš tos lenkų įtakos neišsivaduojame net ligi dabar, kaip rodo Alės Rūtos romanas iš Vytauto laikų arba Senkevičiaus "Kryžiuočių" vertimas, nekoriguotas ypač šia prasme.

Kryžius lietuviams partizanams atminti Jok. Stuko vasarvietėje L. Isiand, N. Y. Kryžių projektavo ir padarė dail. J. Subačius.

Kankinystė ir šventumo problema

Keistas reiškinys, kai lygini Mindaugą su kitų tautų krikštytojais. Anie tapo ne tik tautinio vardo simboliais, bet, spontaniškos aklamacijos būdu, ir tautos šventaisiais, tik vėliau įrašytais į Bažnyčios kanoną. O rodos ne visi iš jų buvo tokie jau šventi ir tokie švelnūs. Ar mūsų Mindaugas bent ta prasme nėra kankinys, juo labiau ar nėra kankiniai tie du jauni princai — Ruklys ir Rupeikis, žuvę kartu su tėvu kaip visiškai nekaltos aukos? Net lenkų istorikas J. Latkowskis įrodinėja Mindaugą buvus kankiniu, nužudytu dėl savo krikščionybės pagonių reakcininkų. Tikras paradoksas, kad Mindaugo žudikas Daumantas, pabėgęs pas rusus ir ten miręs, laikomas ir garbinamas šventuoju, o Mindaugas tų pačių rusų apšmeižtas ir suniekintas. Rusų Ipatijaus kronika skelbė Mindaugą pagrobusį svetimą žmoną. Šis kaltinimas net kai kuriem iš mūsų atrodo lidesniu argumentu nei popiežiaus Klemenso IV liudijimas, jog Mindaugas palikęs "šviesų atminimą". Popiežiaus atsiliepimas juo labiau vertas dėmesio, kad jis rašytas penktuose metuose po Mindaugo nužudymo, o Ipatijaus kronika galutinai apipavidalinta maždaug po 150 metų. Argi Vatikanas ne daugiau žinojo apie valdovą, kuriam teikė karūną ir kurį paėmė šv. Petro globon, negu Ipatijaus kronikos autorius — rusų vienuolis, neabejotinas simpatikas Mindaugo priešo Volinijos Danilos.

Mindaugas dailėje ir literatūroj

Kažkokio slavo pagamintas Mindaugo paveikslas, apmaukšlintas keista kepure, tąsaus niūraus veido su grasinančiu kardu rankoje, ilgą laiką buvo vartojamas mūsų vadovėliuose ir net kabojo mokyklų sienose. Slavai mums primetė net optinį sukarikatūrinto, suprimityvinto Mindaugo vaizdą. Ligi emigracijos mes beveik nieko neturėjome savito pavaizduoti patį Mindaugą, jo krikštą, karūnavimą, nužudymą; neturime ir nūn jos šeimos narių paveikslų. Karalienė Morta, taip simpatiškai menama istorijoj, dar neturi savo bruožų mūsų vaizduotėj, o jos vardas, tur būt, dar negreit atsistos šalia kunigaikštienės Birutės.

Be Kudirkos vertimo ir Krėvės originalinio bandymo dramiškai pavaizduoti Mindaugo mirtį, kiti literatūriniai bandymai, skirti Mindaugui, yra negausūs; jie atsiradę taip pat tik emigracijoj. Gal stipriausi — Bradūno eilėraščiai "Morenų ugnyse" ir Kralikausko romanas "Titnago ugnis". Vargiai

(Nukelta į 2 psl.)

Adolfas Valeška
Mozaika Švč. P. Marijos Gimimo bažnyčios išorinėje sienoje, Marquette Parke, Chicagoje.

Mindaugo krikštas
Nuotrauka Schube-Soucek

ŠVENTADIENIS UŽ MIESTO - LEMONTE

Marius Katiliškis, nostalgiški atsi minimai ir realioji dabartis

Aną šventadienį teko praleisti už miesto, Lemonto apylinkėse, rašytojo **Mariaus Katiliškio** šeimoje, kur rašytojo kuklų, savo rankomis statytą provincišką namą supa vešlūs, plačias šakas žemyn nulenkę, gluosniai, kur stiebiasi smarkiai išsikeroję apyniai, auga lietuviški lazdynai ir prie jų glaudžiasi Wisconsino kadugiai šalia kitos gausios ir įvairios augmenijos.

Marių Katiliškį, žmogų ir kūrėją, pažįstame kaip atstovą tos kūrėjų srovės, kurie visomis šaknimis giliai įaugę į gimtąją žemę, kurių kūryba alsuoja gyvąja jos būtimi ir kurioje, kaip charakteringiausias ir psichologiškai pilniausiai atskleistas veikėjas, yra pilkasis Lietuvos kaimo žmogus.

Tokioje, prarasto lietuviško kaimo atkurtoje aplinkoje, kiek tai galima nūdienėse aplinkybėse, rašytojas gyvena ir čia Amerikoje, toliau nuo triukšmingo ir suodino miesto, kur aplink žaluma, savas daržas, savas sodas; kur po sunkaus fizinio darbo, tarsi Lietuvos laukų artojas, pasijunti dirbąs sau, purenąs savo žemės rėželį; kur, nors noragas ir neranda protėvių kaulų, bet teka tos pačios gyvos žemės sultys.

Kambariuose ne porcelanas, ne brangūs servizai ar orientališki kilimai, bet knygų lentynos su šimtais lietuviškų ir kitokių tomų, o sienose, kiek tik vietos yra, lietuvių dailininkų kūriniai. Čia pagarbiai kabo dail. V. Igno, R. Viesulo, A. Elskaus, J. Remeikos, R. Kavolienės paveikslai, matau skulp. Juozo Pivoriūno skulptūras ir visą eilę kitų kūrybinių vertybių.

Atvykus pas seną bičiulį rašyt. M. Katiliškį, prisimena iš jo knygos "Išėjusiems negrįžti" 431 psl. vienas vaizdas:

"Iš gilaus ir vaizdingo slėnio siauras kelelis kabinosi į kalną, sukdamas vingį ir vis giliau įsipiaudamas į šlaitą, lyg sraunios upės išgraužta vaga. Kelias lipo aukštyn ir miškas ėjo tankyn, persipindamas pušimis ir bukais. Prieš tai šalia Redos trobelės esančiame punkte atsiėmėme po puskepalį duonos

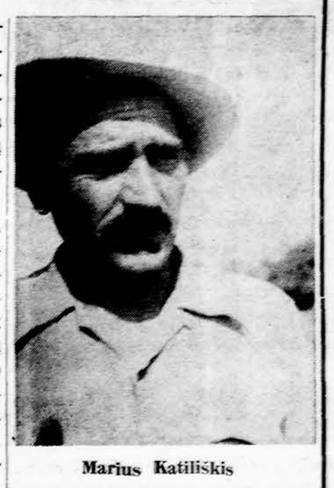

Marius Katiliškis

(Nukelta į 2 psl.)

Adomas Galdikas — Miškas rudeniop (Nuotr. V. Maželio)
Iš lapkričio mėn. pabaigoje rengiamos A. Galdiko parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoje. Paroda bus jubiliejinė, minint dailininko 70 metų amžiaus sukaktį

Kertinė Parašte

DIEVO ŽINGSNIAI ISTORIJOJE

Visuotinio Bažnyčios susirinkimo antroji sesija bus pradėta rytoj — Šv. Mykolo šventėje — Vatikane. Šis visuotinis Bažnyčios susirinkimas siekia šių tikslų: Bažnyčios gyvenimo suaktyvinimo, vienybės su atsiskyrusiais broliais, taikos įgyvendinimo ir visos žmonijos dvasinės pažangos. Dabartinis popiežius Paulius VI pakvietė ir pasauliečius į šį susirinkimą. Taigi, šia proga žodis apie taiką ir Bažnyčios suaktyvinimą.

Pasaulio nesusikalbėjimas dėl taikos pirmoje eilėje kyla iš klaidingos taikos sąvokos. Vienaip taiką supranta Kremlius, kitaip laisvasis pasaulis. Tačiau ir laisvajame pasaulyje yra politikų, kurie taiką supranta negatyviai ir su Voltaire'u aptaria: " Taika yra ne kas kita, kaip tik tolerancija". Tuo tarpu taika yra pats labiausiai pozityvus dalykas. Ji, šv. Augustino klasiškais žodžiais tariant, yra tvarkos rimtis — tranquillitas ordinis. Taigi, taika nėra tik ginkluoto kraujo praliejimo vengimas, bet yra rimties pilnatvė, paremta tiesa, teisingumu ir laisve.

Bažnyčia ir pasauliečiai

Svarbiausia šiandien yra gerai ir giliai suprasti Evangeliją. Įprastinės Bažnyčios veiklos formos šiandien yra; ieškoma naujų kelių į ateitį.

Bažnyčia turi matyti Dievo žingsnius istorijoje, nes Jis yra visų laikų Viešpats. Kai ji lemtinguose įvykiuose pamato tik, kas yra negera, ji atima sau galimumą turėti įtakos į tolimesnę dalykų eigą ir praleidžia progą įsikišti. Net labai audringuose sąjūdžiuose, kuriuose yra daug klaidų, perdėjimų ir aistrų, vienaip ar kitaip apsireiškia pagrįsti dalykai, iki tol pakankamai nepastebėti ir neįvertinti. Nors jie dar nėra radę tinkamos formos, bet iš tikrųjų yra tai, kas naujam sąjūdžiui suteikia patrauklumo ir svorio. Bažnyčia ir teologija tokiais atvejais turėtų ne tik nurodyti klaidas, bet iškelti ir įvertinti tai, kas gera. Toje dvasinėje kovoje su gyvenamojo laiko ilgesiais ir klaidžiojimais Bažnyčia turi ne tik duoti, bet ir gauti. Ji bemokydama mokysis, o būdama judri ir sykiu ištikima amžinajam tikėjimo turiniui, ji žmonėms atrodys stovinti arti gyvenimo ir jauna.

Norint tai pasiekti, reikia, kad katalikai daugiau stebėtų gyvenamojo laiko ženklus, sektų tai, kas vyksta, bet ne tai, kas jau yra įvykę. Jie neturi būti panašūs į "miegančią Bažnyčią", kuri tik tuomet pabunda, kai visi varpai jau skelbia pavojų. Pirmiausia visuomet reikia sekti gyvenamojo laiko idėjas. Tačiau tai nereiškia keistai suprastos koegzistencijos, žalojančios žmogaus asmenybę, juo labiau nereiška nusilenkimo "naujo komunistinio žmogaus kūrimui". Bet senas vynas turi būti perpiltas į naujus indus, viduržemių auksas perlietas ir pakeistas į naujas vertybes, jei ryžtamės lenktyniauti su moderniąja kultūra ir mokslu, tikėdamiesi turėti pasisekimo ir galvodami apie žymesnę įtaką į jos perkeitimą, performavimą ir perliejimą krikščioniška prasme.

Religija — bendruomenės reikalas

Pasauliečių padėtis Bažnyčioje ilgainiui keitėsi. Kaip istorija ir liturginės knygos kalba, seniau pasauliečiai buvo žymiai aktingesni Bažnyčios gyvenime; jie net dalyvaudavo vyskupų ir popiežių rinkimuose. Pasauliečiai dalyvaudavo ir konsiliumuose; religiniai klausimai buvo svarstomi parlamentuose. Aišku, iš to atsirado nemažai blogybių, bažnytiniai ir pasauliniai dalykai nepaprastai susipainiojo, tačiau tokioje padėtyje išliko gyva mintis, kad religija yra bendruomenės reikalas, jog ja turi rūpintis ir pasauliečiai.

Ir šiais laikais, kai socialinė sąmonė yra žymesnė, negu ankstyvesniais amžiais, pasauliečiai negali pasilikti kurti ir nebyliai visam tam, kas vyksta Bažnyčioje. Esmėje čia sutaria ir kunigai ir pasauliečiai. Katalikiškoji akcija kaip tik nori, kad pasauliečiai aktyviau dalyvautų Dievo Karalystės žemėje įgyvendinime ir jaustų atsakomybę už Bažnyčios likimą.

K. Šilinis

ŠVENTADIENIS UŽ MIESTO

(Atkelta iš 1 psl.)

ir kąsnį margarino... Sniego vietomis iki juostos, ir lapės uodega nužymėtas kelelis nuvedė į kalnuoto miško aikštę. Kur iki palangių sniegu užverstoje mokykloje prisilaikė mūsų ieškomas dalinys..."

Tai mūsų pirmojo susitikimo ir susipažinimo 1945 m. žiemą vaizdas. Jis buvo baisus ir tragiškas. Mes tada jau buvom visai bolševikų apsupti, ir mūsų likimui turėjo pasikliauti su būreliu vargo brolių atklydęs rašytojas. Kokia buvo tos tragedijos atomazga, mes skaitėme M. Katiliškio veikale "Išėjusiems negrįžti". Dievai buvo palankūs mūsų likimui, mes sugrįžome gyventi, o tos praūžusios baisios karo dienos mus sujungė kaip gimines, kaip kraujo brolius.

Atsidūsta rašytojas aną šventadienio popietę už miesto — Lemonte: Jo abu tėveliai atgulė amžino poilsio istorinėse Raktuvės kapinėse, Raktuvės piliakalnio šlaite, ant Švietės upelio kranto. Ten pat amžiams ilsisi ir jo brolis, sugrįžęs iš sunkios stalininės Sibiro katorgos.

Klausant šių liūdnų rašytojo apdūmojimų ir kyla klausimas: kas būtų nutikę ten prie Redos, Newau ar Gdynėje, jei laimė nebūtų buvus palanki?..

O dabar, ačiū jos lėmimui anomis pragaro dienomis, po karo lietuvių tremties literatūrą praturtino tokie veikalai, kaip "Prasilenkimo valanda" "Užuovėja", "Miškais ateina ruduo", "Išėjusiems negrįžti" ir šio mis dienomis pasirodžiusi nauja, leidyklos **"Terros"** liuksusiniai išleista, dail. **Alg. Kuriausko** iliustruota **Mariaus Katiliškio** novelių knyga **"Šventadienis už miesto"**.

Kai kas šaukia, kad lietuviškos knygos padėtis išeivijoje metai po metų vis blogėjanti, kad skaitytojų skaičius smarkiai krentąs. Bet M. Katiliškio "Šventadienis už miesto" štai išėjo mūsų sąlygose rekordiniu tiražu — 2,000 egz. Ši žinia akivaizdžiai liudija autoriaus populiarumą lietuviškos knygos skaitytojų tarpe ir žinią, kad geriems grožinės literatūros veikalams nepritrūksta nei skaitytojų, nei pirkėjų. Autoriaus populiarumą liudija ir tai, kad jo ankstyvesnių knygų ("Miškais ateina ruduo" ir "Išėjusiems negrįžti") jau nebėra knygų rinkoje, nors dar eilė skaitytojų tų knygų ieško pas knygų platintojus.

Jau buvo pavakarys ir raudono saulėleidžio atošvaistės šmėkčiojo po apylinkės lygumas, kai mudu su rašytoju, sugrįžę iš siaubingų karo dienų ir Raktuvės piliakalnio papėdės, pokalbį pasukom į grynai literatūrines temas:

— Kada ir kaip parašyta "Šventadienis už miesto"? Ar jis yra labiau nostalgiškų atsiminimų, ar realios dabarties stebėjimo vaisius?

— Ši knyga turi ir šiokią tokią istoriją. Prieš eilę metų leidėjas panūdo išleisti "Prasilenkimo valandos" antrą, sutrumpintą ir pataisytą laidą. Buvo atrinkti septyni vaizdai ir paruošti "Nuobodžių krantu" vardu. Medžiagai užsigulėjus ir beveik nuėjus užuomarštin, vėliau buvo prisiminti ir prijungti prie dešimties kitų rinkinio vaizdų. Tad "Šventadienis už miesto" dalinai nėra originalus rinkinys. Tačiau autorius buvo įtikintas, kad tokia propozicija nebus jokiu būdu kenksminga, pirmoj eilėj, skaitytojui. Kas ir svarbiausia. Knyga visa nugara atsirėmusi į paliktąjį kraštą, tad savaime suprantama, kad jos negalima atsieti nuo "nostalgiškų atsiminimų", kaip šaltinio, ir, žinoma, realaus stebėjimo, tiktai ne dabarties. Juk dvi dešimtys metų mus skiria.

— Bet esame pastaruoju metu periodikoj regėję ir girdėję patį Katiliškį skaitant novelių ir apybraižų nebe iš lietuviško kaimo buities, o iš čionykščio išeiviško gyvenimo. Ar tai reiškia senojo tono pakeitimą? Ar galima tikėtis knygos ir iš čionykštės mūsų buities?

— Lietuviško kaimo mitas jokiu būdu nėra nepralaužiamas fortas net ir man, užtikrintai rimtam kaimiečiui. Tiesa, gal būt, šitai geriausiai man pažįstama sritis, bet ji jau turi dviejų dešimčių atstumą. Galima vartytis, it sniego pusnyje, prisiminimų sraujoje (mano amžiuje prisiminimai, ypatingai ankstyvos jaunystės, didžiai ryškūs), kalbėti apie alų ir jo darymą, apie rūteles ir mergeles, apie vainikėlius ir jų praradimą, tai daug ir labai daug. Grupei raštingų piliečių, man užkrovusiai garbingas kaimo (lietuviško) buities vaizdavimo pareigas, šiandien gal liūdna, kad tose pareigose apsileidau. Siūlyčiau jiems pragysti riestadalgių gaidžių balsais. O didžiai rėksmingi tie gaidžiai ant savo laktų. Nebūdamas sukonservuotas silkių statinėje, už savo prakaitą gaudamas ne litais, bet doleriais, savaitgaliais išgerdamas ne skaidriosios iš Panevėžio gamyklos ir puikiojo Gubernijos "Kunigaikščių" alaus, o "Vat 69" tiesiog iš Glasgowo pilstytuvių ir "Michelob" arba "Loewen Brau", smelkdamas iki nagų parudimo "Lucky Strike", bet jau nebe "Regatta", drįsau pakalbėti ir kitaip. Jei dievai bus palankūs, tokia knyga turėtų netrukus pasirodyti.

— Siurprizas buvo ir neseniai spaudoje paskelbti prozaiko eilėraščiai. Ar tai tik atsitiktinis reiškinys, ar galima laukti ir viso Katiliškio poezijos rinkinio?

— Poezijos rinkinio neruošiu ir bent artimoje ateityje tokio nepramatau. Nors atskirų gabalų vienas po kito pasitaiko. Kartais pagalvoji, kad poetu būti reikia tik noro ir pretenzijų. Juk mūsuose pasitaikė, kad skurdi, idilėmis besivadinanti, tačiau donelaitiško šešėlio neprilygstanti proza, surašyta poetinėmis eilėmis buvo premijuota kaip poezijos veikalas. Tokiu atveju aš įgaunu drąsos, nes mano buitinė proza atitinka visus poezijos reikalavimus.

— Katiliškis — labiau tradicinio mūsų beletristikos sukirpimo atstovas. Kaip žiūrite į kai kurių mūsiškių ir ypač į Vakarų pasaulio literatūros naujoviškus, avangardinius eksperimentus, jų forminius ir turininius išpuolius?

— Kiek galima ir įmanoma, domiuosiu visais tiek mūsiškių, tiek svetimųjų darbais. Galima su viskuo nesutikti, bet negalima nepripažinti ieškojimo svarbos. Tai tiesiog, ir verktinai, būtina. Geležies rūda bei siera ir šiandien ramiai sau tūnotų dirvožemy, kaip trąša daržovėms ir javams, jei ne alchemikai ir kiti neramuoliai, vienuolynų kazematuose ir pilių virtuvėse grūdę piestą. Ir dabar kalami kardai ir šautuvai ir mašinos įspūdingos kelionėms.

— Kokie Paties linkėjimai lietuviui rašytojui ir skaitytojui abiejose geležinės uždangos pusėse?

— Rašyti ir skaityti lietuviškai. Labai nedidelis, nesudėtingas ir iš lietuvio nieko nereikalaujantis vyksmas. Ir čia ir ten tas pats — palikti lietuviu. Niekur neužsiangažuojant, nieko neprarandant — tik išlaikant save.

Vl. Ramojus

—o—

Regina Matuzonytė - Ingelevičienė — Rytas

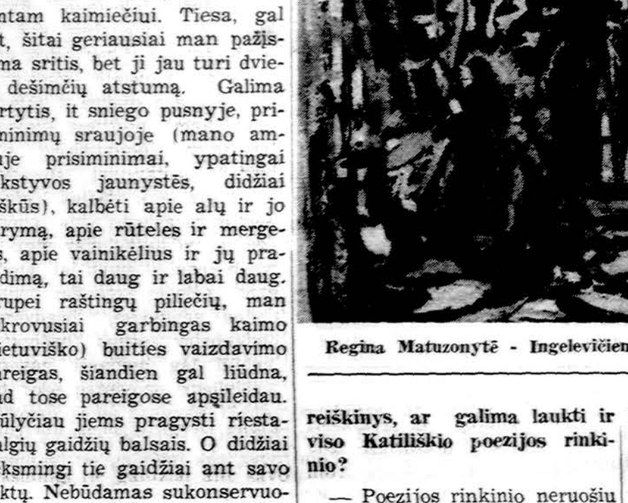

Regina Matuzonytė - Ingelevičienė — Jūros dugne

KULTŪROS TEMOMIS KITUR

KAIP TAI TURĖTŲ BŪTI ATLIKTA?

"Tėviškės Žiburių" rugsėjo 19 d. laidoj **J. Tininis** rašo apie **Jurgio Gliaudos** romaną **"Namus ant smėlio."**. Autorius, pažymėjęs, kad J. Gliaudos romanas parencenzuotas Time žurnalo puslapiuose, sako:

"Labai keista, kad lietuvių spauda Amerikoje terado reikalą šį Jurgio Gliaudos pasisekimą atžymėti tik keliais žodžiais arba visai nutylėti. Gal pavydima, kad lietuvis autorius su savo romanu "išplaukė į plačiuosius vandenis", o gal tik nesusiorientavimas įvykio svarbume? Kaip ten bebūtų, vis tiek autoriui yra labai skaudu, kad jis sąmoningai ar nesąmoningai ignoruojamas".

Kadangi autorius kaltina laikraščius, tai "Draugas", būdamas vienu tokių, nori pastebėti, kad gaila, jog J. Tininis vieton abstraktaus reikalavimo nepaaiškino, kaip gi reikia lietuviškoj spaudoj visa tai atžymėti, nenorint susilaukti pavyduolių vardo. Iš esmės, romanas po premijavimo ir pasirodymo lietuvių kalba buvo daug kartų spaudoj vertintas, jo recenzijų pasirodė visuose laikraščiuose ir žurnaluose. Ir dar kartą ryšium su pasirodymu anglų kalboj nebėra reikalo to kartoti. Pagaliau, pastaroji knygos laida juk skirta ne lietuviams, o angliškajam pasauliui. Į šį tad pasaulį reikia ir nukreipti visas dėmesys, ir čia lietuviški laikraščiai nebe kažin ką gali padėti. Tačiau, nepaisant to, žinia, kad romanas "Namai ant smėlio" įvertintas "Time" žurnalo puslapiuose, "Drauge" buvo paminėta ne mažiau keturių kartų. Porą kartų gana ilgokais straipsniais, net su autoriaus nuotrauka.

Nežinome, kiek pagaliau padėjo šie paminėjimai autoriui ir knygos paklausai angliškame pasaulyje, tačiau manome, kad paminėjimas vis dėlto buvo pakankamas. Gal recenzijos autorius žino kokį įspūdingesnį būdą, tai būtų gera ji ir nurodyti.

Iš antros pusės, šis įvykis dar sako, kad mums lietuviams, kad ir kaip sėkmingai beplaukiantiems į didelius vandenis, vis tiek maloniau savųjų stebėjimas, nors ir ne iš tokių didelių uostų. Atrodo, kad ir kaip gerai paminėtų svetimi, savųjų paminėjimas vis tiek yra brangesnis. Jeigu nepaminima, dėl to jaudinamasi. Be abejo, savųjų vertinimo pasiilgimas yra girtinas, tačiau tuo pačiu džiaugsmas dėl svetimųjų paminėjimo nebėra toks jau didelis. To pasisekimo nebereikia minėti kasdien, o užtenka paminėti ir kas savaitę, kas "Draugo" dienraščio ir buvo padaryta. O jei ir nebūtų buvę paminėta, netikime, kad angliškai skaitantieji dėl to knygai liktų kritiškiau nusiteikę po jos pristatymo "Time" žurnale.

P. Svilius

Kaip užbaigsime mindaugines metus

(Atkelta iš 1 psl.)

šiais metais sulauksime ką nors naujo, nebent trijų Alb. Elskaus vitražų — karalienei Mortai ir keturiem mindaugaičiam. (A. Kašubienės mozaikinis triptikas — krikštas, karaliavimas, nužudymas — padaryti pernai.)

Gaila, niekas neskatina dailininkų, rašytojų ir mokslininkų kurti tokių darbų, kurie iškeltų užmirštąjį karalių. Mūsų premijos nuėjo kitu keliu, nepaskirstomos įvairesniems interesams. Mūsų minėjimai, neorganizuojami, išskysta arba neužgriebia esmingesnių istorijos momentų. Kitaip buvo su Mindaugo krikšto sukaktim: gera organizacija davė ir gerų vaisių — su pamaldom katedrose, su kalbėtojais vyskupais ir kardinolais, su akademijomis didelėse salėse ir su keleta užsakytų dailės darbų. Bet argi būtų vėlu per likusius keletą mėnesių paruošti ką nors panašaus bent didesnėse kolonijose ir nūnai?

Pora sugestijų jubiliejaus proga

Neturime universiteto ar muziejaus, kurie būtų verti Mindaugo vardo. Bet turime, manding, vieną mindauginės prasmės instituciją — visus telkiančią ir vienijančią. Tai Jaunimo Centras Chicagoje. Kodėl jis negalėtų būti perkrikštytas Mindaugo centru? Vis šis tas liktų, bent vardiškai, iš šių metų jubiliejaus.

Nuo šių metų gal derėtų Mindaugą vadinti Išmintinguoju, kaip tai bene pirmą kartą iš mūsų istorikų jį vadina dr. V. Sruogienė savo "Lietuvos istorijoje". Mindaugo vardas, pasak dr. A. Salio, kaip tik tai reiškia, būtent: daug menąs — išmanus, mintrus arba daugio minimas — garsus. Šis epitetas atitiktų ir istorinei tikrovei, nes Mindaugas buvęs gal ne tiek karingas, kiek sumanus diplomatas ir toli permatąs politikas valstybininkas.

Mindaugas turi teisę būti prisimenamas daugiau kaip kuris kitas valdovų — dėl valstybės vienijimo, dėl tautos krikšto, dėl pirmojo tautos posūkio į Vakarus, atseit, dėl tų pagrindinių dalykų, dėl kurių mūsų tauta ligi šiol atkakliai kovoja.

Prof. V. Bacevičius apie Europos literatūrą ir muziką

Sveikinu "Draugą" su puikiu V. Alseikos straipsniu, užvardintu "Andorros triumfas Europoj, nesėkmė JAV-se".

Aš mačiau Paryžiuje teatrališkus pastatymus Frisch'o Duerrenmatt ir buvau nepaprastai susižavėjęs, ypač Yonesco "La chauve cantatrice" (Pilka dainininkė) ir "La Leçon" (Pamoka).

Taip pat esu skaitęs Max Frischo "Stiller", kuris man labai patiko.

Panaši situacija yra muzikos srityje: žymiausi šių dienų Europos kompozitoriai, kaip pvz. Messiaen, Varese, Boulez, Stockhausen, Nono etc. nėra mėgiami ir beveik nežinomi JAV visuomenei.

Literatūros srity Albert Camus, Jean-Paul Sartre ir Kafka šiek tiek žinomi Amerikoj vertimų dėka, bet vis tiek ir jie yra čia sunkiai suvirškinami ir nepakankamai įvertinami, ypač puikusis Albert Camus.

Kaip gaila, kad knyga yra amerikiečiams tiktai pramoga, kaip ir teatrališki pastatymai. Teisingai tatai pastebėjo ponas V. Alseika.

Su pagarba

Prof. Vytautas Bacevičius

P. ŠILEIKIS, O. P.
Orthopedas. Protezistas.
Aparatai-Protezai. Med. bandažai. Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t.t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštad. 9-1.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PRospect 6-5084

DR. J. ir K. AGLINSKAI
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
5430 South Kedzie Avenue
Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HEmlock 4-1562 nuo 2 iki 9 v. p. p. kasdien, išskyrus treč. ir šeštad.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Sreet
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR. 8-3229. Rez. telef. WAlbrook 5-5076

DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rr. (Crawford Medical Building). Tel. LU 5-6446
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001.

DR. ALGIMANTAS BIELKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — PSICHIATRIJA
7400 W. 183rd St., Tinley Park. Ill.
Valandos pagal susitarimą
Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel.: PRospect 8-1717
Rezid.: 3241 West 66th Place
Tel.: REpublic 7-7868

DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trec. uždaryta. Antrad. ir penkt. vakarais nuo 7 iki 8.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 W. 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val. kasdien nuo 6—8 val. vak. Šeštad. 2—4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį.
Ofiso telef. 476-4042
Rez. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapumo takų chirurgija
Tel. 695-0533 Elgin
425 No. Liberty Street,
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. HE 4-2324
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Sreet
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Tel. ofiso HE 4-5758; Rez. HI 8-3235
DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
2751 West 51st Sreet
(Bendra praktika ir Alergija)
Valandos: pirm., antr., ketvirt. 2-9 val., penkt. 10 v. r. iki 9 v. v.; šeštad. 10 v. r. iki 1 p. p. Ligonius priima pagal susitarimą.

Tel. ofiso 247-1002, Namų PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą
4063 Archer Avenue
(Prie California Ave.)

Rez. GI 8-0973
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia skambinti MI 3-6001.

Ofiso HE 4-1414, Rez. RE 7-6867
DR. B. GAIŽIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Sreet
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak. Šeš. 1-4 p. p.
Trečiadieniais uždaryta

DR. A. GARUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS IR VAIKŲ LIGOS
2737 West 71st Sreet
VAL.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštad. nuo 10 iki 12 valandos.
Trečiadieniais uždaryta.
Ligonius priima pagal susitarimą.
Tel. ofiso ir rez. WA 5-2017

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKŠA
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Val.: Pirmad. ir ketv. nuo 3 iki 6; antrad. ir penktad. nuo 4 iki 8; šešt. nuo 1 iki 4 val.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šešt. uždaryta.

Telefonas: GRovehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius, uždaryta.

Ofiso PR 6-1795 Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIŪNAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
2300 West 51st Street
Oakley Medical Arts
Pirm. antr. ketvirt. ir penkt. nuo 2—4 ir 6—9 ir pagal susitarimą

Tel. Ofiso 247-0400, Rezid. 737-1377
DR. V. KAUPAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidaus ligos
736 West 35th Street
(Bridgeport Medical Arts)
Val. vak. 6-8. Šešt. 10-1. Trečiad. susitarus. Dienos metu tel. CA 5-5010.

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 1—4 p. p., 6:30-8:30 val. vak. Šeštad. 1-4 val., trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak., išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
MOTERŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto — 1 val. p. šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168,
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2317 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
(OFISO ir REZ.)
Valandos pagal susitarimą

DR. A. MACIONAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Tel. — PRospect 8-7773
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 p. p., antrad. ir penktad. 5-8 v. v.

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 2 p. p.
Trečiadieniais uždaryta

DR. JULIA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VIDAUS LIGOS
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. ofiso: PUlman 5-6766
Namų: Beverly 8-3946
Priėm. val.: kasdien 6-8 v. v., šešt. 1-4 v. p. p., trečiadienį — uždaryta

Ofiso tel. PR 6-7800. Namų 925-7697
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 So. Damen Avenue
Valandos: 1—9 p. p.
išskyrus trečiadienį
Šeštadieniais 10—5 p. p.

Tel. ofisu RE 7-8818
DR. ALBINA PRUNSKIS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Ofisas 2659 W. 59th Street
VALANDOS: 2-4 p.p. ir 6-8 p.p
Trečiadieniais ir šeštadieniais uždaryta

Ofiso telefonas — CL 4-2421
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4307 So. Kedzie Avenue
(Kampas Kedzie ir Archer)
VAL.: kasdien nuo 2 iki 8 val. vak Treč. ir sekmad. tik susitarus

DR. ZIGMAS RUDAITIS
Spec. ORTHOPEDINĖS LIGOS
2745 West 69th Sreet
Priešais Šv. Kryžiaus ligoninę.
VAL.: Pirmad., antr., ketv., penkt nuo 9 iki 11 v. ryte ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu.
Telef. REpublic 7-2290.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA7-7381
VAL.: 10 ryto iki 8 v. vak., trečiad. uždaryta. Šeštad. 10 v. r. iki 2 p. p.

Rez. tel. PR 9-6730
DR. L. SEIBUTIS
Inkstų, pūslės ir šlapumo takų chirurgija
Ofisas: Naujas adresas: 2454 West 71st St. (71-os ir Campbell Avenue kampas), tel. 776-2880; 30 N. Michigan ave., Suite 808, tel. CE 6-7764.
Valandos pagal susitarimą

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
6449 S. Pulaski Rd., Tel. LU 2-5775 arba 15542 S. Cicero, Oak Forest, Ill. Telef. FU 5-2020.
Valandos pagal susitarimą. Jeigu neatsiliepia skambinti TE 9-1071.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas 4255 W. 63rd Sreet
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos: 1-3 p. m. ir 6-8 p m.
Penkt. tik 1—3 p. p.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį.

Ofiso telef. CLiffside 4-2896
Rezid. telef. WAlbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 So. Ashland Avenue
Bendra praktika ir specialiai chirurgija
Valandos kiekvieną dieną 2 — 4 ir 6—8 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta, priimama pagal susitarimą. Šeštadieniais nuo 2 v. iki 5 v. v.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223 ar PR 6-5677
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Šešt. 2—4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123 Namų GI 8-6195
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priimineja ligonius tik susitarus.
Val. 2—4 p.p. ir 6—8 p.p.
Treč. ir šešt. uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2828
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
Specialybė: AKUŠERIJA ir MOTERŲ LIGOS
VALANDOS: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. v.
Šeštadieniais 1 iki 4 val.
Trečiadieniais uždaryta.

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 South Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8.
Šeštad. nuo 2 iki 4. Treč. ir sekmadieniais atvejais ir susitarus.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3159
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 West Marquette Road
Val. nuo 2 iki 4 v. v. ir 7 iki 8 v. v.
Treč. ir šeštad. pagal sutartį.

DR. P. Z. ZALATORIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 South Halsted Street
Tel. ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-6630
Rez. 6600 So. Artesian Avenue
Val. 11 v. ryto iki 3 v. p.p., 6-7 v. v.

MASKOLIAMS KATALIKUS PERSEKIOJANT

Pagal vysk. M. Valančių, skaitant jo brošiūrą "Katalikų Bažnyčios vargai Lietuvoje ir Žemaičiuose"

PR. PAULIUKONIS, Worcester, Mass.

Katalikų Kolegija

"Jau nuo Kotrynos ciesorienės laikų įtaisyta liko Petrapilyje Katalikų Kolegija, į kurią turi atvykti kanauninkas arba pralotas iš kiekvienos diecezijos. Mogiliavos Metropolitas sėdi pirmoje vietoje ir ciesoriaus priduotas pasauliškis pravoslauno tikėjimo prokuroras. Ko pasauliška vyresnybė nori, to kolegija turi reikalauti iš visų vyskupų, o vyskupai turi vykdyti Kolegijos įsakymus; be tos kolegijos žinios negali vyskupai siųsti rašto pas popiežių, anei gauti iš Popiežiaus ko reikia. Taip visi katalikų vyskupai turi klausyti Kolegjos, o Kolegja prokuroro, o prokuroras ministerio arba ciesoriaus, tada Kolegija galės valdyti katalikus ir be Popiežiaus žinios, kaip Sinodas valdė skyzmatikus. Popiežius tos valdžios nedavė nei Kolegijos kanauninkams, nei Metropolitui, nei prokurorui, nei ciesoriui; dėlto Kolegija neturi valdžios ant sielų, ir kas jos klausytų, tas būtų skyzmatikas taip lygiai, kaip klausydamas Maskolių Sinodo... Taip Kolegija įgijo netikrą valdžią ant visų ciesorystės ir Lenkų karalystės diecezijų" (16 p.).

"Popiežius pirma nieko nežinojo apie tos Kolegijos buvimą, o dabar patyręs nedavė jai valdžios, bet ją išpeikė ir suniekino šiame aplinkraštyje" (17 p.).

Katalikų Bažnyčios suvaržymai

"Taip pat ciesorius Mikalojus atėmė visus turtus iš Bažnyčios (1842 m. P.). Bet kad ir dabar vis nestinga katalikai kunigų, noris ne dėl turto žmonės leidžia vaikus į dvasiškių luomą, visgi maskolių vyresnybė nuo 1864 metų nebeleidžia priimti į seminariją klierikus, kad katalikai, pristigę kunigų, glaustųsi prie popų skyzmatikų. O kad žmonės iš paskutinio gražio bažnyčias stato, puošia ir taiso, dėlto užgynė naujas statyti, senas taisyti, o daugelį bažnyčių atėmė iš katalikų ir į skyzmatikų cerkves pavertė, kad žmonės, pristigę bažnyčių, eitų į cerkves. Visos mokyklos turi mokytojus ne katalikus, bet skyzmatikus, ir katalikų vaikų nelabai nori į gimnazijas priimti, jog retą kurį ir tai per didį vargą, idant potam katalikai nebegalėtų kur gauti jaunikaičių dvasiškajam luomui".

..."Maskolių vyresnybė, — norėdama širdis ataušyti ir šv. tikėjimą pasilpninti, išvertė vyrų ir moterų vienuolynus, užgrėsė mišias, jubiliejus, procesijas lauke kryžiaus, uždušinėse, šv. Morkaus ir Dievo Kūno dienose (Kaune, Vilkmergėje, Ežerėnuose, Panevėžyje, Šiauliuose, Raseiniuose ir Telšiuose užgynė, idant žmonės ir kunigai su procesija niekuomet nebeitų ant paties šventoriaus. Kalvarijoje nei per visudidžiausius atlaidus neleido kunigams eiti į kalnus su procesija) Kryžiaus kelius.... Dar užgynė eiti su procesija į kapus Uždūšinėse dienose (40 p.); užgynė kryžius statyti, Švenčiausį Sakramentą su skambalu ir žvake pas ligonį nešti, blaivystę skelbti, kunigams į atlaidus važiuoti, vyskupams diecezijas lankyti, pakasynas su vėliavomis ir žiburiais taisyti. O kad skyzmatikai pigiau galėtų žmones tamsa suvilioti, užgynė kunigams pamokslus sakyti, liepė iš knygų skaityti (ir tai tik klebonai, vikarai negalėjo pamokslų iš viso sakyti P.). Liepė maskoliškomis raidėmis lietuviškas knygas spausdinti, kad žmonės nuo rašto nugrisę tamsesni būtų".

"Visas katalikų mokyklas parapijose užgrėse, o įtaisė skyzmatiškas; atsiuntė mokytojus dykūnus, laidokus, girtuoklius, spiria katalikus, uždėdami štruojas, leisti vaikus į anas mokyklas, idant pasileidę nebeturėtų šv. tikėjimo tvirtybės. Taip neįgalėdami senųjų, tikis priversią vaikus į skyzmą" '17 p.).

"Iš to viso bet kas gali suprasti, jog maskolių vyriausybė nori visus katalikus nuo Popiežiaus atskirti ir į skyzmą įtraukti. Ir moskolių laikraščiai skelbia, jog vyriausybė turinti visus savo valdinius perversti į maskolius, kad nebekeltų maišty nei Lietuva, nei Lenkai; tai reiškia prispirti visus katalikus lenkus, lietuvius ir žemaičius, kad priimtų maskolišką kalbą, tikėjimą ir pasielgimą" (18 p.).

Telesforas Valius — **Keturios figūros** (lino raižinys)

Kaip rusai naikino vienuolynus Lietuvoje

"Aleksandrui I Taganrogo mieste mirus, tapo ciesoriumi Mikalojus I. Jis labai daug pikta katalikams padarė. Išnaikino Kauno gubernijoje šiuos vienuolynus: (išvardyti 29 vienuolynai P.)."

"Kaune atėmė iš katalikų Jėzuitų bažnyčią, perdirbo ją į maskolių visudidžiausią cerkvę. Ten pat Kaune, paskui Panevėžyje ir Raseiniuose Pijorų bažnyčias atėmė ir perdirbo į savo cerkves. Pažaislyje Kamelduių vienuolyne pastatė savo vienuolius ir davė Kauno gubernijai arkiriejų, arba maskolių vyskupą. Vilkmergėje, Ežerėnuose (Zarasuose T.), Kėdainiuose ir Jurbarke įsteigė savo cerkves" (36 p.). Toliau pasakojama, kaip unitai buvo priversti pereiti į pravoslaviją, kaip jų kunigus ir vyskupus kankino.

..."Į likusius Žemaičiuose Raseinių, Palėvenės, Kalvarijos ir Kretingos vienuolynus vežė iš tolimų žemės pusių senus ir parkaršusius vienuolius, kaip kokius kalinius, su žandarais. Kad į vienuolynus suvežė daug vienuolių, jie turėjo po du, kartais ir po tris gyventi viename mažame kambaryje... Dotnuvos vienuolyno vyresnįjį Portunatą Prokopovičių ir Tytuvėnų gvardijoną 74 m. amžiaus turintį išvarė į Sibiriją. Tytuvėnų vienuolyne likusius vienuolius pėsčius išginė į Kauną ir ilgai tenai laikė kalinėje. Paskui išleido ir liepė jiems grįžti į Tytuvėnus. Bet jiems atkeliavus į Raseinius, maskoliai sulaikė... Parbuvo tenai karčiamoje keturis mėnesius, nes kitur maskoliai neleido jiems gyventi. Kad turto vienuoliai su savim neturėjo, dėl to mito duona, iš žmonių išmelsta" (38 p.).

...Užsigeidė maskoliai išnaikinti Palėvenės Domininkonų vienuolyną ir liepė dėl to tos vietos kliučvaitui apskųsti Domininkonus, nors neteisingai, idant maskoliai gautų kokią priežastį prisikabinti. Kliučvaitas padavė raštą, kuk kunigas Milosnickis prikalbinėjęs, idant žmonės eitų į karą prieš maskolius". (Nežiūrint, kad kunigas, nemokėdamas lietuviškai, teisinosi nega'ėjęs su žmonėmis susikalbėti ir jų agituoti, valdžia Milosnickį išsiuntė į Sibirą, o vienuolyną uždarė. 8 vienuolius Raguvos miestelio karčiamoje po sargyba išlaikė du mėnesius, P. 39 p.)

Nukelta į 4 psl.

Tiltas į rudenį — **Nuotrauka Juozo Mažeikos**

Balys Rukša

TRIJŲ DIMENSIJŲ RUDUO

1

Vis mažiau, vis taip mažiau to horizonto,
Kai prie žemės svyra, artinas ruduo,
Kai ir debesio piktai pražiotą burną
Net ir paukštis brūkšteli sparnu.

Klykia paukštis, rudens veido išsigandęs,
Ir užuovėjos sau ieško medyje.
Gelsvo medžio nerami viršūnė linksta:
Taip jam gaila vystančio savęs.

2

Mūsų kraujas ir rudenį geidžia:
Blizga dantys ir akys tamsoj.
Mūsų sielos ir rudenį ieško
Saulės, bekraštės erdvės.

Vis mažiau ir vis to horizonto,
Ir mes širstame, kodėl mažiau:
Mums visais keliais dar veržtis,
Augumu visu dar išsitiest.

3

Stovi vėtroje žmogus ir moja
Nusileisti debesiui žemiau.
Stovi vėtroje atvėsę akys
Ir rami pražilusi galva.

Jau nereikia jam to horizonto,
Kai prie žemės artinas ruduo,
Kai visa gera širdim nustebęs
Vieno tikro kelio trumpumu.

DUOBKASYS

Aš sugrįžau ir vėl. Taip grįžta
Brolio akis užspaudęs,
Šalta smiltim užpylęs
Dvi degusias žvakes.

Aš sugrįžau ir vėl. Taip grįžta
Sesers palietęs sielą
Ir kastuvu sudaužęs
Gaidas šviesios dainos.

Kas traukia šiąnakt taip mane
Duris pravert į tamsą,
Kas šiąnakt taip mane
Nueit prie naujo kapo?

Melsva šviesa ir ašaros.
Rami daina ir smėlis.
. . . . . .
Bijau negrįžt, nuėjęs
Ieškoti pats savęs.

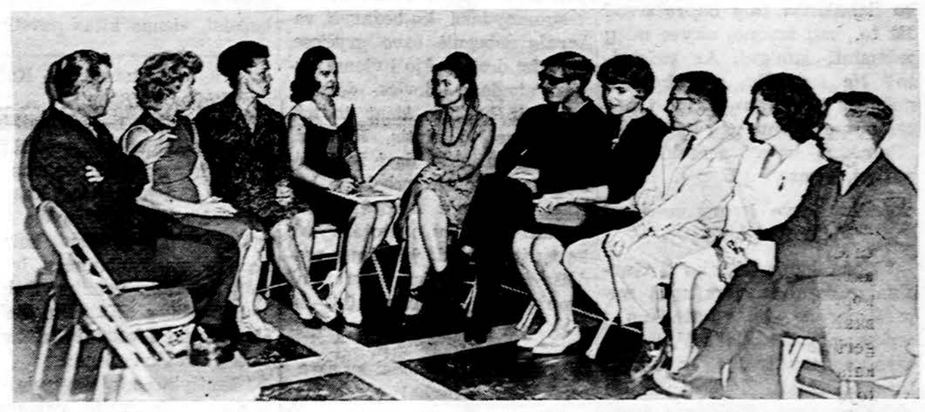

Jaunieji dailininkai svarsto savo parodos problemas. Iš kairės: A. Trinkūnas, N. Banienė, Z. Sodeikienė, pirmininkė D. Verbickaitė, M. Ambrozaitienė, H. Blyskis, R. Jautokaitė, P. Aleksa, E. Rundzaitienė ir V. Ramonaitis. Jaunųjų dailininkų paroda atidaroma spalio mėn. 5 d. Čiurlionio galerijoje, Chicagoje. — Nuotrauka Vyt. A. Račkausko

ELEGIŠKA REZISTENCIJA

Antanas Musteikis

1. Dienraščio atkarpos tema

Dievaži, imu plunksną, ir neramu. Pačioje pradžioje abejoju: rašyti ar ne. Tam yra daug priežasčių.

Norėčiau rašyti, kad patikslinčiau ir pataisyčiau, kas pažeidžia rezistencijos faktus ir nuvertina jos prasmę. Tuo pat metu rutininiai patogumai gundo: nekišk pirštų tarp durų, nes rašant, lengva įkliūti — ir tai abiem atvejais. Jei pavyksta tiesą atskleisti, tai ji akis bado. Jei nepavyksta suprasti kito minčių, sunku beišbristi iš poleminės balos. O ginčo įkaršty retas kas sveria žodžius pagal vaistininko svarstykles ir dalyko esmė dažniausiai pražūva gražbylystės labirintuose.

Užkliuvo man **Jono Aisčio "Milford Street Elegijos"**, išsidriekiusios per keturias Draugo kultūrinio priedo atkarpas. Pasirinkta tema autorius įsirikiavo į eilę tų, kurie originaliai paliečia ir nuvertina rezistenciją. Ir paskelbta ji buvo kaip tik reikšmingu laiku — birželio mėnesį. Tą mėnesį prieš dvidešimt dvejus metus tauta pareiškė savo valią visuotinu sukilimu.

Tema labai įdomiai parašyta: rinktiniais žodžiais padabinta, istorinių šaltinių nuotrupomis pamarginta. Ir dar daugiau: dažno skaitytojo vaizduotė negalės atsispirti gal ir nieko su tema neturinčiam faktui, kad ji yra parašyta žinomo poeto, kuris savajame žanre yra vargiai turįjs sau lygių — su intymiom giesmėm, karalaitėm ir šunim ir didžiausiais vizyriais. Čia visai nesvarbu, ar autorius to nori ar ne, pripažinto poeto aureolė daugely skaitytojų galėjo palikti klaidinantį įspūdį, jog geras poetas negali būti blogu dienraštinės atkarpos rašytoju. Atskirdamas dvi autoriaus plotmes, tad aš ir pakedensiu paskutines jo 'elegijas'.

Pastarasis autoriaus žodis, atrodo, ir bus esminis skaitytojų, o gal ir paties autoriaus klaidintojas. Čia lengva sumaišyti ratus su batais. Elegijos normaliai yra suvokiamos kaip poezijos rūšis, apraudanti mirusius, žuvusią meilę ar pan. Tai 'liūdesio dainos'. Deja, niekas nesutiks, kad pastarasis Aisčio straipsnis yra poezijos rūšis, kur tinka pasinerti į autoriaus kuriamus ar atkuriamus jausmus, vaizdus, muziką. Literatūros kritikas čia neras jokio darbo. Priešingai, istorikas, socialogas, psichologas ir filosofas, jau nekalbant apie kiekvieną lietuvį, susirūpinusį savo tautos likimu, čia atras daug faktų, prasilenkiančių su tiesa, ir minčių, nepaisančių logikos.

Kad skaitytojas nesusidarytų klaidingų sugestijų iš mano pusės, skubu pareikšti, kad minėtame essaysto straipsny ne viskas atmestina. Pvz., man ne tik temos pasirinkimas, bet ir paties autoriaus siekiamas nesuinteresuotas problemos sprendimas atrodo didžiai sektinas. Reikia sutikti su autorium, kad beveik būtina dažnokai kritiškai pažvelgti į savo tautą bei save, pasvarstyti ir faktus ir prielaidas, kuriomis tuos faktus matuojame, t. y. perkainoti vertybes. Ir kas gi nenorėtų pasekti Aisčiu: "...Neturiu tikslo nieko mokyti, nesistengiu nieko įrodyti ir nebandau nieko nuteikti, nebent tiktai suteikti medžiagos susimąstymui ir svarstymui"?

Bet ar tai galima ir, jei galima, ligi kurio laipsnio tai galima, autorius net nestabteli. Prieš kokį dešimtmetį teko matyti gero lygio japonišką filmą Rašo - Mon, kur trys vieno nužudymo liudininkai nuoširdžiai ir su įsitikinimu pateikia tris to pat nužudymo atmainas (versijas), ryškiai išsiskiriančias viena nuo kitos. Tad kaipgi autorius gali išlikti neutralus (nebandąs nieko nuteikti) tose situacijose, kur jis pats yra tiesiogiai ar netiesiogiai susietas su skaudžia problema. O juk yra vienas dalykas spręsti rezistencijos problemą sukilėlio uniforma Lietuvos miške ir kitas dalykas — mąstyti apie tai svečio krašto didmiesty, gal pagal kito poeto žodžius: "Mylėsi Lietuvą iš tolo". Juk šiom dviem situacijom išskirti nebūtinai reikia psichoanalitiko pagalbos.

Praktikoj taip pat neįmanoma, nieko nenuteikiant, suteikti medžiagą. Pirmiausia, medžiagos suteikimas vargiai įmanomas be specialios technikos. Ją gi manosi turį tik socialiniai mokslininkai, tos srities ekspertai. Antra, jau pats klausimas, ką nors svarstant, gali implikuoti nebūtinai objektyvų suinteresuotumą. Trečia, vien tik elegijos žodis jau išskiria daug džiaugsmo. Ketvirta, žmogus šaudo, o Dievas kulkas gaudo...

2. Ar rezistencija nuosmūky?

Ilgame turtingų digresijų rašiny išskirtinos dvi pagrindinės mintys, nuvertinančios atsparą (rezistenciją) ir okupuotoje tėvynėje ir svetimuose kraštuose. Pirma, autorius susirūpinęs visos 'aisčių giminės' likimu ir, peržvelgęs šios giminės istoriją, suabejoja jos pasirinkto atsparos būdo tikslingumu ir ypačiai — ar buvo prasminga pakloti tiek aukų lietuvių aktyvioj rezistencijoj po antrojo pasaulinio karo. Antra, autorius smerkia atsparą, kokią jis mato, svetimybėj ir įtaigoja ją kreipti kulturkampfo keliu, kurio jis, atrodo, pasigenda mūsuose.

Jonas Aistis sako: "Atsparos nekaltinu", "tas kraujas nėra veltui tekėjęs" ir "Mes dar nežinome, kaip mūsų atspara bus vertinama ateity", tačiau visame straipsnyje daug daugiau pabrėžiama "ta mūsų giminės istorija, kur tiek didelių pastangų, tiek didelių nesėkmių, tiek neprasmingų aukų".

Šia prasme labiausiai kontraversinės ir skaitytoją šokiruojančios mintys yra šios: "Kiekvienas pralaimėjimas žmonių akyse yra gėdingas... Dėl to mums, lietuviams, būtinai reikėtų keisti pažiūrą į garbę ir gėdą: garbė būti gyvam, o negarbė būti mirusiam, nes būdamas gyvas dar gali tikėtis ką nors nudobti ir tapti didvyriu, o miręs jau tokių galimybių neturi"... Kitose vietose autorius tas pačias mintis pavaizduoja Prūsos likimu, jos keturiolikos metų sukilimu ir aplamai penkiasdešimt trejų metų atspara ir kova. Esą prūsai "nesutiko gyventi nauja forma ir nauju turiniu. Ką visa tai reiškia, jei ne tai, kad jie pasirinko mirtį ir nebūtį?" Vėl kitur įsismaginusi ranka be rezervų įtaigoja, kad ar tik nebus "maskolbernių rezistencija... pasėkmingesnė ir vaisingesnė negu mūsiškė"; nes "tautietis yra kiekvienas lietuvis, neatsižvelgiant į jo verslą, į jojo tikėjimą, į jojo pažiūras"...; nes tie lietuviai, kuriuos mes "garbiname išgamomis, išdavikais, parsidavėliais, maskolberniais",... "savo pačiose sielos ir širdies gelmėse galvoja, kaip mes, kad tėvynės meilės monopolis jų vienų rankose"...

Tikiuosi, kad aš neiškreipiau autoriaus minčių, nuplukdžiusių mus į rezistencijos nuopuolį. (Nėra lengva tiek daug digresijų suvesti į trumpą pastraipą.) Kiekvienu atveju tačiau aukščiau cituotos mintys ir visas autoriaus straipsnis rodo dvejopas autoriaus paklaidas: pirma, tas, kurias jis norėjo išreikšti ir išreiškė ir, antra, tas, kurių jis nenorėjo išreikšti, bet išreiškė. Žinoma, pirmąsias paklaidas autorius laiko tiesomis o antrųjų jis visai nepastebi.

3. Rezistencija iš tolo

Suabejodamas, ar mūsų giminės atsparos būdas yra buvęs teisingas, autorius duoda pavyzdžių, kaip moterys sienietės "paleisdavo į darbą plonus ilgus pirštelius ir šilko šalius", smauginėdamos priešą, ir kaip šaunus kareivėlis Šveikas gelbsti čekams mažiausiai jausti maskolio batą. Tokia medžiaga sugestionuoja, kad nelietuviški rezistencijos būdai galėtų būti pasėkmingesni. Man gi aiškiai dingojasi, kad sienietės atspara netiks lietuvės būdui, o Šveiko pavidalas nepatrauks lietuvio. (Beje, mes neturime pakankamai duomenų apie būdus, kuriais stribai ir kiti komunistų kolaborantai buvo galabijami. Daugiau patyrę, mes gal nė nesišauktume svetimųjų pavyzdžių...) Antra vertus, jeigu lietuviai laisvės kovotojai pagal būdą išvirstų čekiškais šveikais, savaime išsispręstų ir pati tautinio atsparumo problema, nes šveikiškam charakteriui nereikėtų nei lietuvių kultūros nei lietuviškos rezistencijos. *(Bus daugiau)*

MASKOLIAMS KATALIKUS PERSEKIOJANT

(Atkelta iš 3 psl.)

Rusų pastangos pažeminti kunigus

"Kartais be kokios priežasties, taip pasakyti, maskoliai varė kunigus į kalinę; kaip įmanydami, stengės pažeminti dvasiškius ir atitraukti juos nuo žmonių. Daugel vietose atsirado uredninkų, kurie sakė žmonėms pamokslus savotiškai, idant išsižadėtų Katalikų tikėjimo ir užgynė žmonėms kunigų klausyti. Žmonės vienok, kaipo geri katalikai, to maskolių tauzijimo neklausė ir dar didesniai prie kunigų glaudės".

"Maskolių vyresnybė neleido kunigams nė savo parapijoje važiuoti prie ligonių, kol negavo rašto iš asesoriaus. Tokį raštą reikėjo imti kas mėnesį ir užmokėti plėšikui kiekvieną kartą po tris rublius. Į svetimą parapiją kunigas norėdamas važiuoti, turėjo imti raštą iš karo viršininko" (39 p.).

"Maskoliai geidžia parodyti, jogiai Katalikų Kunigai yra nedori ir neverti tos pagarbos, kurią savo ganytojams atiduodate. Juk girdėjote, ką padarė pirm kelių metų Vilniaus generolas gubernatorius, iš žydų kilęs Kaufmanas. Atsiuntė, girdi, į Panevėžė pulkininką Sabakiną (liet. šunį P.). Tas suvarė pirma daug žmonių, paskiau per žandarus atvėžino nekaltus apsukui Panevėžio gyvenančius kunigus, sustatė į eilią rinkoje, žmonėms matant, apmaustė su šiaudų briliais, tyčiojos iš jų, išdėję šiokiais tokiais, barė biauriais maskoliškais žodžiais, dar kitus į kalinę sudėjo. O dėl ko Sabakinas taip bepročiavo? dėl to, kad žmonių akyse būtų pažeminti kunigai. Ar pažemino? Nė trupučio, nes žmonės stebėjosi į kunigus, kaipo į nekaltus kentėtojus už tikėjimą, o į Sabakiną, kaip į persekiotoją, bedievį, tironą" (82 p.).

Katalikai buvo teroru verčiami į provoslaviją

"Vieną kartą Minsko ir Gardino gubernijos vyresnybė suvarė per nevalią katalikus į cerkvę; popas apšlakštė juos su savo vandeniu ir davė savo kryžių pabučiuoti. Paskui staigu uždarė cerkvę, išleisdavo žmones po vieną ir įrašydavo kiekvieno vardą ir pavardę; o galų gale sakydavo: "Jau jūs esate pravoslauni". Veltui vargšai katalikai sakės nenorintys priimti maskolių burtų; vienok niekas jų neklausė; vyresnybė su popais dabojo, kad naujai apšlakštyti nevaikščiotų į katalikų bažnyčią ir kad katalikų kunigai sakramentų jiems nebedalytų".

"Kitur maskoliai, švęsdami savo cerkves, suvarė katalikus stebėtis. Valandai praslinkus, davė jiems bučiuoti kryžių. Kurs tik katalikas pabučiavo jį, maskoliai palaikė jį pervirtusiu į pravoslaunus. Ir įrašė juos. To dėl dar sakau jums, Broliai Katalikai, neartinkitės prie tų, kurie tykoja kaip nors jus apgauti ir jūsų vėles pražudyti... niekuomet nelandžiokite į cerkves, nes Katalikų Bažnyčia iškeikdama neleidžia nėvienam savo vaikui į svetimų tikėjimų ir išmislų bažnyčią vaikštinėti".

"Vilniaus gubernijoje vyresnėlis Chovanskis, paėmęs 6 kazokus, tarpininką ir asesorių, važiavo vakaro laike paprastai į kurį kaimą, apsistodavo karčiamoje, o sutemus, įsakydavo kazokams atvesti pas jį pirmą iš eilės ūkininką. Atvedus, duodavo gerą stiklą degtinės ir klausdavo: "Nu ką, ar priimi pravoslauną tikėjimą"? Žmogui nenorint priimti, Chovanskis duodavo per ausį ir sakydavo dar: "Kazokai imkite ir plakite, kiek galėdami"! Kazokai, pagulde nekaltą žmogų, nenorintį savo tikėjimo išsižadėti, du iš jų turėjo laikyti, o tretysis kapojo; arba du turėjo ir du mušė... Valandą plakus, klausė: "Nuką, ar priimsi maskolių tikėjimą"! Jei tas pasisakė priimąs, įrašydavo jo vardą ir pavardę, jo moterį ir vaikus ir liepdavo kunigams išbrėžti jį iš metrikų knygų... Maskoliai, pabaigę darbą su vienu ūkininku, atvesdavo kitą; tam degtinės negeriant ir nenorint priimti, kazokai guldė ir savotiškai kapojo... Kad nenorėdavo priimti, kazokai dar didžiau plakdavo. Taip užmušė 12 žmonių, kurių kūnus kazokai įkasė į žemes, idant žmonės nepradėtų garbinti kaipo šventus o garsas nepakiltų ir nepadarytų maskoliams gėdos... Vilniaus gubernijoje Švenčionių apskrityje Chovanskis atvažiavęs su būriu kazokų persekioti katalikų, suvarė žmones ir paklausė vieno jauno viršilos: "Ar priimsi maskolių tikėjimą"? Tas atsakė: "Galvą man nukirskite, nepriimsiu, nes jūsų tikėjimas neteisingas". Chovanskis, nuvilkinęs jam sermėgą, įstūmė į ledūnę ir laikė tenai per 10 dienų. Vienuoliktoje dienoje liepė jį išimti, bet viršila peršalęs tą pačią dieną numirė. Štai, tikras kentėtojas! Štai, šventas žmogus! Paskui ir popai pradėjo dėti katalikus į ledūnę ir laikyti juos tenai po kelias dienas. Kai kurie išleisti sirgo karščiais ir išmirė, o labai retas pergalėjo ligą ir išgijo. Katalikai dabojo vietas, kuriose paliko palaidoti, idant geresniuose laikuose galėtų jų kūnus, kaipo šventųjų, geresnioje palaidoti vietoje. Ūkininkai, nebesumanydami, ką bedaryti, vakarais nebegulė savo gryčiose bet visi drauge ėjo į vieną jaują. Paimdavo kirvius, dalgius, šakes ir baslius, idant to reikiant, galėtų gintis. Kazokai, apie tai sužinoję, davė žodį viršininkams, o tie nebeleido kuršinti vyrų, nes nenorėjo karo pakelti. Čia jau matote vyrai, ką turite daryti, jei kūmet pradėtų maskoliai jus varginti už šventą jūsų tikėjimą" (43—44 p.).

Teprapuola maskoliai su savo tvarka!

"Mes tikime ir žinome, jogiai be Katalikų tikėjimo nė vienas nebus išganytas. Ar gi galime dėl maskolių, didžiausių savo nepritelių, dabar išsižadėti (katalikų tikėjimo) ir mūsų vėlės išganymą prapuldyti? Kad anie nesulauktų! Mes bevelijam gyvybos nustoti, ne kaip į tų baisių žmonių tikėjimą pareiti. Teprapuola anie su savo rėdu (tvarka) ir su savo tikėjimu"! (67 p.).

"...Maskoliams bažnyčias atimant, katalikai nevien tur šiaip jau vyresnybės melsti, kad to nedarytų, bet dar turi susibėgti visos parapijos žmonės, vyriškį ir moteriškos, vakarčių nešinos. Turi pripildyti, apgulti bažnyčią ir neleisti maskolių prie Dievo namų. Pačioje bažnyčioje turi nakvoti ir su ašaromis giedodami turi melsti Viešpaties, idant gelbėtų šventą savo bažnyčią".

"Jei kurį žmogų maskoliai muštų, kapotų, čaižytų su bizūnais, vis tai turi iškentėti. Taip darė Tytuvėnų parapijonys, taip darė ir Minsko gubernijos katalikai, išplėšiant jiems bažnyčias. Po kelias dienas ir naktis gulėjo bažnyčioje ir šventoriuje, dėl to tai sakau, jogiai reikalingas yra vakartis".

"...Tokia audra mano nuomone yra nebetoli todėl: katalikai, vardan Viešpaties Jėzaus, vardan šventos Bažnyčios, meldžiu jūsų, saugokitės bent toje nelaimingoje gadynėje nuo degtinės, nes ta sumažina protą, padrąsina ant visa pikta ir duodą priežastį atstoti nuo Katalikų tikėjimo" (83 p.).

Yra smulkūs nurodymai, kaip rusams reikalaujant priimti pravoslaviją, griežtai visiems atsakyti, kad nesutinka, kaip netekus kunigų ir bažnyčių išlaikyti katalikų tikėjimą, kaip iškęsti visus kankinimus ir lainėti kankinio vainiką. Baigdamas brošiūrą **"Katalikų Bažnyčios vargai Lietuvoje ir Žemaičiuose"** ragina visus:

"Skaitykite tą knygelę, įsidėkite ir laikykite persergėjimus čia padėtus. Perskaitę, duokite kitiems, idant ir tie, perskaitę, žinotų, ką reikia daryti... O tuo tarpu dieną dienon visi kalbėkite po šešerius poterius, melsdami Viešpaties, idant gelbėtų šventą savo bažnyčią" (86 p.).

J. Paukštienė — Vilniaus bokštai

J. PAUKŠTIENĖS DARBŲ PARODA

Įspūdžiai ir nuomonės iš Philadelphijos

VYTAUTAS VOLERTAS

Rašytojui taką visuomenėn nutiesė spauda. Nors šiais laikais lietuviškos knygos parduodama mažokai, vis dėlto, keliuose šimtuose šeimų autorius esti pažįstamas. Dailininkui pasiekti žiūrovą yra tik vienas kelias — paroda. Jo darbai keliauja iš vietos į vietą, o su jais dažnai ir pats autorius. Tiesa, paskutiniai keleri metai nebuvo šykštūs. Parodose visuomenė lankėsi, vienas kitas paveikslas atsiskirdavo iš būrio ir pastoviai apsigyvendavo lietuviškuose namuose.

Rugpiūčio paskutinę savaitę (VIII. 24 — IX. 1) Philadelphijoje viešėjo 38 Jadvygos Paukštienės darbai. Jos vardas mūsų spaudoje retas, nes dailininkė kukli. Neišmokusi skrajoti, nedrįstanti kalbinti parodos lankytojo bei spaudos atstovo, yra mažiau pažįstama, kaip keletas kitų tapytojų.

Kuklumas laikomas sielos dorybe, tačiau jis dažnai pavėlina kūrėjo apskelbimą visuomenei. Šis vėlavimas, be abejo, skriaudžia tuos, kurie vienu laiku su kūrėju žemėje takus mina.

Eilinis žiūrovas J. Paukštienės darbais Philadelphijoje buvo nustebintas, nes pro duris parodon žengė rezervuotai, atsargiai. Per paskutinius porą metų jis apžiūrinėjo Pautienių, Galdiką, Bagdoną, Rūkštelę, apie kuriuos platokai girdėjo, o Paukštienė čia, toliau nuo Chicagos gyvenanti, nebuvo savas žmogus. Tačiau ją parodoje pažinęs, įvertino labai šiltai.

Dailininkė yra tematikos kūrėja. Kiekvienas darbas turi savo kalbą, kuri jame įspausta nuo pačių pirmųjų autorės mostų paveiksle. Ši kalba vientisa, be konfliktų, susikirtimų, abejojimų. Tapytoja, pradėdama dirbti, žinojo, ko siekia, ir baigusi nesvarstė, ką paveikslas jai pačiai sako, ar kokiu žodžiu jis turi žiūrovui prabilti. J. Paukštienės kūrinyje žiūrovas ir autorė tematiniai nemaišto.

Nors tematika yra J. Paukštienės ryškiu bruožu, būdama impresionistė, ji nesidomi realybės struktūra, bet įspūdžiu. Tiesa, paveikslų kompozicijose rasime daug natūralistinių metodų, tačiau spalva nuo tikrovės atidolusi. Nedaug niuansiniai maišyto dažo, nes J. Paukštienė tenkinasi normaliu spektru, tapusiu jai charakteringa kūrybos žyme.

Peizažas, dažnas parodoje Philadelphijoje, nėra linksmas, spindulingas giedra. Jis susirūpinęs, besiskundžiąs buities tragika, neramus, nors šviesi spalva dominuoja visose darbuose. Šia prasme eilinis žiūrovas suras tolimo panašumo tarp kai kurių J. Paukštienė ir A. Galdiko kūrinių. "Ruduo tarp medžių", "Apleidžiant muziejų", "Čikagos vėlyvas ruduo" ir "Bažnytėlė ant kalno" yra ryškesnės šios tragikos iliustracijos.

Negyvoji gamta (nature morte, still life), kurioje impresionistai moka rasti turinį ir psichologinę išraišką, dailininkės naudojama spalvinių ir kompozicinių problemų sprendimams, nors ir čia, kaip peizažuose, tragikai atiduodama svarbi duoklė. Natiurmortuose ji neieško tikslumo. Pirmas įspūdis ("Raudoni obuoliai") gal net primityviškumu atsišaukia. Tačiau tasai primityviškumas ilgiau stebėjus, sužadina nuostabą. Kelios paprasto šviesos spektro spalvos, dominuojant raudonai, geltonai ir mėlynai, susiplaka į darnų ir nenuobodų vienetą. Kompoziciniai natiurmortai priežaištų nesusilaukia, akin krisdami įvairumu ir pilnumu ("Jurginai", "Alyvų puokštė").

Philadelphijos parodoje skirta vietos ir abstraktizmui, tai paveikslai "Moterų audos" ir "Vaidi[illegible] prieš mūsį". Jau pati tematika išsako įtampą. Šioje įtampoje ieškoma naujų meninės išraiškos formų ir idealinių vertybių, tačiau Paukštienės abstraktizme turinys bandomas perteikti ne geometrinėmis formomis, kaip Bagdonas daro, bet spalva. "Moterų raudos" savin kaupė lankytojų dėmesį.

J. Paukštienė yra subrendusi, savitų bruožų dailininkė, šilta darbais ir asmenybe. Komercija autorė nesidomi, ir dėl to darbų vertėje nejuntama didelių bangavimų. Parodoje iškabinti paveikslai vienodai patrauklūs ir įdomūs. Juos turėtų pamatyti visos didesnės lietuvių kolonijos.

Dailininkė 1938 m. baigė Kauno meno mokyklą, o nuo 1939 m. studijas gilino Paryžiaus Academie de Beaux Arts. Paryžiaus pasaulinėj parodoj 1937 m. laimėjo aukso medalį už kilimo projektą. Savo meninių aukėjimu ir darbais įsijungusi talkininkauti visuomenei. Gimnazijose (Vokietijoje) dėstė piešimą. Chicagos Aukštesniojoj Lituanistikos Mokykloj tautodailę, iliustravo vaikų žurnalėlį "Žiburėlį".

MIDLAND SAVINGS

5 1/2%

Dabar mokamai dividendai bonų sąskaitoms

ATIDĖKITE TAKSUS

MIDLAND SAVINGS įvedė naujos rūšies didesnių dividendų sąskaitą. Skambinkite arba rašykite dėl informacijų, kaip taksai gali būti atidėti net aštuonerioms metams, kai Jūs gaunate net iki 5½% dividendų. Dabar mokame 4½% paprastoms sąskaitoms, 5% mokame 4 metų bonų sąskaitoms; 5½% gaus pagal 8 metų planą. Visos sąskaitos apdraustos iki $10,000.00 JAV vyriausybės agentūroje.

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILL. CL 4-4470

DAINA ELECTRONICS
Sav. inž. A. Semėnas
TV - RADIJAI - JUOST. REKORDERIAI
STEREO FONOGRAFAI - PLOKŠTELĖS
ANTENOS - BATERIJOS - LEMPUTĖS
EL. VIRT. PRIETAISAI - LAIKRODŽIAI
Viskam žemiausios kainos ir garantija
3321 S. Halsted St. - CLIFFSIDE 4-5685

MOVING
R. ŠERĖNAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

Tel. GRovehill 6-7875
ALF. STANČIAUSKAS — HEATING and COOLING
(šildymų ir šaldymų įrenginas)
7304 So. Rockwell Street
CHICAGO 29, ILL.

10%, 20%, 30% pigiau mokėsite už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208½ West 95 Street
Chicago 42, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

MOVING
J. NAUJOKAITIS
Ilgų metų patyrimas
ir apdraustas perkraustymas
WA 5-9209 Chicago, Ill.

LEO'S SINCLAIR SERVICE
STABDŽIAI, SANKABOS (CLUTCH), TRANSMISIJOS — (Standartinės ir Automatinės), TUNE-UP'S IR MOTORŲ REMONTAS
5759 So. WESTERN AVE., Kampas 58th St.
Sav. LEONAS FRANCKUS, Tel. PRospect 8-9533

SVEČIAI VISUOMET BUS PATENKINTI IR JUMS NEREIKĖS VARGTI!
... KAI TURĖSITE SKANIŲ MŪSŲ TORTŲ.

Čikagiečiams jau gerai yra žinomas puikus Brighton Bakery Felikso Mackevičiaus gaminių skonis. Gyvenantieji ne Chicagoje dabar taip pat gali apsirūpinti skaniais Brighton Bakery gaminiais: Raguoliu (Baumkuchenu), lietuviškais biskvitais, įvairių skonių pyragaičiais, aguoniném babkom, medauninkais, mazurkomis, lietuviško skonio keksais, įvairiais tortais, aštuonių rūšių duona ir kitais gaminiais. Tuos visus gaminius BRIGHTON BAKERY pasiųs jums paštu. Reikalaukite gaminių kainoraščio, iš kurio pasirinksite kas jums yra reikalinga. Čikagiečiai gali vietoje (kepykloje) gauti jau pagamintą prancūzišką teišlą, iš kurios patys namie pasigamins sau pageidaujamus kepinius.

BRIGHTON BAKERY
2457 West 46th Place
Chicago 32, Illinois Telef. VIrginia 7-1250

BRIGHTON BAKERY GAMINIŲ REIKALAUKITE VISOSE MAISTO KRAUTUVĖSE, KAIP CHICAGOJE, TAIP IR KITUR.

NARYS LITHUANIAN CHAMBER OF COMMERCE

SIUNTINIAI — DOVANOS Į SSSR
PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(Licensed by Vneshposyltorg)
EXEKUTYVIS OFISAS
1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York — Tel. IN 7-5522

SIUNTINIŲ pristatymas GARANTUOJAMAS, o taip pat gavėjo parašas. Klijentų patogumui prie mūsų firmos įstaigų didelis ir įvairus pasirinkimas GERIAUSIOS RŪŠIES PREKIŲ

Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po piet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
COHOES, N. Y.	13 SARGENT STREET	—	FE 7-2727
FARMINGDALE, N. J.	FREEWOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TIGHMAN STREET	—	HE 5-0415
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	BA 5-4210
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO, NEW YORK	701 FILLMORE AVENUE	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 South Avenue	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980

KVIEČIAME APLANKYTI MŪSŲ NAUJAS PATALPAS

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

INSURED

4 1/2%

FEDERAL HOME LOAN BANK SYSTEM

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRM. ir KETV. ..... 9 v. r. iki 8 p. p.
ANTRAD. ir PENKT. ..... 9 v. r. iki 5 v. p.
ŠEŠTAD. 9 v. r iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

Į ATĖNUS KELIAUJA ŽMOGUS

Apie iš Australijos atkeliavusią knygą

KĘSTUTIS KEBLYS, Southfield, Mich.

Po dvejeto laiškų Australijon ir smarkios korespondencijos su čikaginiais literatūros žinovais ir pirkliais, pagaliau pavyko įsigyti **Vytauto Janavičiaus** knygą **"Pakeliui į Atėnus"**. Knyga kėlė žingeidumą keliais atžvilgiais: nežinomo autoriaus, išleista Austra'ijoj, nelaimėjusi Rašytojų Draugijos premijos. O pastarasis faktas žadino viltį, kad ši australiškoji knyga gali būti visai neblogas pluoštas mūsų literatūros 1962 derliuje.

Žvelgiant į paviršių

Vytauto Janavičiaus literatūrinį debiutą yra sunku apibūdinti įprastinėm literatūros žanrų sąvokom. Tai nėra romanas (gal trumpas romanas?), nėra nei novelių rinkinys, nei i'ga novelė, nei apysaka, nei legenda. Tai tik proza, skaidrus graikiškų mitų atpasakojimas, senobinio herojaus kelione ir žygdarbiais sunertas į vientisą įvykių grandinę. Tai tarsi antikinis nuotykių romanas.

Knygos turinys nesudėtingas. Jaunasis Tezėjas, patrauklusis veikalo herojus, leidžiasi kelionėn į Atėnus. Bežygiuojant, jam kelią pastoja antikiniai milžinai ir pabaisos. Tezėjas visus juos nukauna, nors kai kur neapsieina be Olimpo dievų pagalbos. Užmušęs paskutinį kliudytoją Prokrustą, Tezėjas pasiekia rytmečio saulėje bešviečiančius Atėnus. Tuo knyga ir baigiasi.

Baigiasi bent tam, kuris knygoje ieško lengvo, įdomaus ir patenkinančio pasiskaitymo. Ir baigiasi visai neblogai, nes ana Tezėjo kelionė su įspūdingais, nors ir negausiais nuotykiais yra tikrai įdomi, atpasakota patraukliai, sklandžiu ir nevarginančiu stilium. Bet tai dar ne viskas, nes "Pakeliui į Atėnus" turi ir kitą plotmę.

Grumtynės su blogiu ir naujos kovos pradžia

Jau pirmieji knygos sakiniai įspėja, kad seks ne vien tik nuotykių atpasakojimas: "Bet Tezėjas nebuvo laimingas. Giliai savyje jis nešiojo nedarnią gaidą ir toji nedarni gaida augo kartu su juo" (11 psl.). Tačiau ar herojus, o ypač antikinis, būna kada nelaimingas? Retai. O tokių p'onybių, kaip nedarnios gaidos tausojimas, pas rimtą nuotykių knygos herojų tikrai nėra. Užtat kyla įtarimas, kad Janavičiaus Tezėjas, keliaudamas į Atėnus, prabils į mus daugiau kaip žmogus, negu paprastas žygdarbių vykdytojas. Sekant kelionę toliau, nujautimas pasitvirtina.

Tezėjas mums atsiveria kaip žmogus, atėjęs į pasaulį su ypatingais gabumais ir tam tikra užduotimi. Kelionė į Atėnus vaizduoja jauno žmogaus entuziastišką veržimąsi įprasminti savo būtį, atliekant užduotą misiją nedraugiškoj aplinkoj. Ši aplinka, kuri pripažįsta tik minios vertybes, nepakenčia aukščiau minios pakylančio žmogaus, pašaukto ieškotojo, visais būdais kliudo jam pasiekti užsibrėžtą tikslą, stengiasi jį sunaikinti, grąžinti minion.

Tezėjo siekimams pasipriešina antikiniai milžinai - pabaisos, kurie, be abejo, simbolizuoja minios vulgarumą, sėslumą - surambėjimą, despotizmą, saviapgavą ir neužtarnautos išminties bei jėgos tausojimą. Tezėjas per stiprus, per jaunas, per dinamiškas, kad ieškotų kompromiso su šiom grasinančiom neigiamybėm. Jis stoja kovon su žlugdančia aplinkos įtaka, impulsyviai šalindamas pagrindinių ydų atstovus. Milžinus Tezėjas nukauna, tad laimi. Tačiau tai tik žmogiškas laimėjimas, reiškia, nepilnas. Sunaikindamas ryškesnes blogio apraiškas, Tezėjas dar nesunaikina pačio blogio. Iš kovos lauko jis neišeina skaidrus ir nesuteptas. Anaiptol, jis pajunta, kad gaivališkoji aplinka, su kuria jis kovojo išviršiniu būdu, nejučiom įsiskverbė jo vidun ir paliko gilias dėmes: "Man atrodo, kad tie milžinai tebegyvena, kad jie niekad nemirė. Man atrodo, kad jų širdys plaka mano krūtinėje ir kad jie padeda man nešti kalaviją ir durtuvą" 76 psl.).

Užtat, ir pasiekęs Atėnus, Tezėjas nenudžiunga. Jis tarsi suvokia, kad sunki kova už savęs įprasminimą, suradus save ir savo santykį su aplinka, dar tik parsideda.

Taupumo dorybė ir žodžio branginimas

Janavičiaus proza nepasižymi puošnia kalba, ko gal buvo galima tikėtis tokio pobūdžio ir apimties knygoj. Tačiau gražbylystės laipsnis ne visuomet nusako literatūrinį efektingumą. Šiuo atveju autorius atrodo ir nebandė "Pakeliui į Atėnus" įstatyti Katiliškio "Užuovėjos", Andriušio ar Vaičiulaičio prozos kategorijon. Užsimojęs atskleisti žmogų ir jo antlaikines problemas, Janavičius tenkinosi minimalinėm priemonėm. Jo sakiniai paprasti ir santūrūs žodžių atranka, tačiau pilnai išieškoti. Janavičius kal-

Knygos viršelis, pieštas Eva Kubbos

ba mažai, bet pasako daug ir efektingai. Jam užtenka sakinio - kito, ir situacija jau aiški, charakteris išryškintas, reikiama nuotaika sukurta. Nei vieno žodžio, nei vieno sakinio be reikalo. Literatūros mokytojas, pratęs čarti naujokus už per didelį žodžiavimą ir be galėsčio braukyti nebūtinas eilutes, Janavičiaus prozą galėtų drąsiai koreguoti su nedrožtu raudonu pieštuku. Bet, nežiūrint trumpasakiškumo, "Pakeliui į Atėnus" pasakojimas nėra perdėm lakoniškas, o šiltas ir gyvas. Optimalinė žodžio ir vaizdo ekonomija suteikia Janavičiaus prozai savotišką meistriškumo laipsnį.

Ko norėtųsi laukti ateityje

Neminint kai kur pasitaikančių skyrybos netikslumų, gal daugiausia baugina pati Janavičiaus "graikiška" tematika. Kiek tai liečia šią pirmąją knygą — viskas tvarkoj. Tematika, bent mūsų kerčioj, nauja, tad skūstis nėra ko. Tačiau rūpestis kyla, pagalvojus apie sekančią Janavičiaus knygą: antikinėj tematikoj atsiekęs brandžių rezultatų, ar nesusigundys ir toliau bandyti ta pačia vaga? Bet tuomet ar nebūtų imtynės anoj Kercyono gimnazijoj, savom, ne visur galiojančiom taisyklėm? Norėtųsi, kad ateityje Janavičius savo jėgas išmėgintų kitam grumtynių lauke. Jei Janavičiui pavyktų savo beletristinį talentą sėkmingai išplėsti ir į realistinę, šiuolaikinę tematiką, būtų didelis laimėjimas ir jam ir mūsų literatūrai. Vienaip ar kitaip, lauksime sekančios Janavičiaus knygos.

"Pakeliui į Atėnus" išleista skoningai, beveik liuksusiniai. Knygą (ir turinio ir išvaizdos atžvilgiu) galima be gėdos dovanoti kiekvienam, literatūrą ar bent skaitymą toleruojančiam, draugui bei giminei.

Eva Kubbos iliustracijos nuostabiai efektingos: jos kaip veidrodyje atspindi Janavičiaus prozos charakterį ir visas gerąsias ypatybes.

Vytautas Janavičius, PAKELIUI Į ATĖNUS, 1962, Sidney, Australia. Išleido Henrikas Šalkauskas.

J. Pautienius **Dailininko žmonos** portretas

Paveikslas tapytas šią vasarą ir iki rugsėjo mėn. pabaigos puošia Chicagos centre (1012 N. Dearborn) vykstančią All-Illinois of Fine Arts Inc. meno parodą. Vėliau jis bus išstatytas Kenosnos parodoje, kurioje numatoma sutelkti dail. V. Petravičiaus ir J. Pautieniaus apie 50 kūrinių. Tai bus bene vienintelė lig šiol lietuvių menininkų kūrinių paroda, atidaroma spalio mėn. 5 d. Kenoshos lietuvių parapijos salėje.

Veteranai dar nesirengia atsargon

J. MIE LIULIS

Neseniai matėme Čiurlionio Galerijoj Viktoro Petravičiaus ir Juozo Pautieniaus darbų parodą. Kaip teko girdėti, netrukus nauja jų darbų paroda bus surengta Kenoshoje — 1963 m. spalio mėn. 5 ir 6 dienomis Lietuvių parapijos salėje.

Yra žmonių, kurie galvoja, kad kūrybinė energija, artinantis senatvei, kartu išsenka su fizinėmis pajėgomis. Ozenfant yra kitokios nuomonės. Savo knygoje "Moderniojo meno pagrindai" (228 psl.) jis taip kalba: "Renoir'as savo geriausius kūrinius tapė mirštančiais sąnariais. Delacroix, Ingres, Beethovenas, Tintoretto nebuvo išimtys. Ir kaip visa tai natūralu! Didelės asmenybės formuoja save kietu darbu, nuolat save kurdamos: kuo ilgiau jie dirba, tuo gilesnė branda: jų opus yra tiktai konsekventiška nuolatinių pastangų pasekmė savęs kūrime, jų menas liudija nuolatinį tobulėjimą ar regresą. Tai buvo, kai aš stovėjau prieš Rembrandto paskutinį darbą "Sūnaus palaidūno sugrįžimas", kada aš įsitikinau šio įstatymo teisingumu. Testamentai nėra rašomi, ir paskutinė valia nėra išreiškiama, turint dvidešimt metų". Toliau tame pačiame puslapy jis cituoja Elie Faure iš jo paskutinės knygos "L'Esprit des Formes": "Niekas nėra klausęs, pavyzdžiui, kodėl amžius, kuriame muzikas, o ypatingai rašytojas, sukuria geriausius kūrinius, beveik visada yra tarp 40 ir 50 metų. Tuo tarpu, kai visi didieji meistrai tapyboje, kadangi smegenų vystymas matymu yra lėtas ir sunkus ir beveik visada priklausomas nuo paties individo pastangų, sukūrė savo geriausius kūrinius po 50 amžiaus metų. Ir tais atvejais, kai jie sulaukė gilios senatvės, jie nuolat tobulino savo techniką ir savo pajėgų naudojimą. Pirmiesiems priklauso Veronese, Rubens, Rembrandtas, Velasquez'as, Poussin, Delacroix, Cezanne, antriesiems Cranach, Franz Hals, Goya, Hokusai, ir įspūdingi Renoir'o ir Ticiano pavyzdžiai. Norėdamas išrinkti kai kuriuos Ticiano darbus, kurie pailiustruotų mano teoriją, aš atsidūriau keblioje padėty, nes aš buvau nusistatęs nenaudoti tų reprodukcijų, kurios buvo panaudotos mano ankstyvesniuose keturiuose "L'Histoire de L'Art" tomuose. Dabar aš pastebėjau, kad visi tapybos darbai, kurie juos iliustravo ir kuriuos aš parinkau, visiškai neatkreipdamas dėmesio į chronologiją, buvo nutapyti po meistro 60-jų amžiaus metų. "Dožas Gritti" — 64 amžiaus metais, "Povilas III" — 69 a. m., "Salomė" — 74 a. m., "Besimaudanti Diana" — 90 a. m., "Nimfa ir piemuo" ir "Puolimas" — 92 a. m., jo autoportretas tarp 90 ir 95 a. m., Kristaus kančia — 94 a. m. Vienas iš aukščiau minėtų aktų, kuriuo aš norėjau pademonstruoti meistro dvasios jaunatviškumą, buvo nutapytas, kai jis artinosi į šimtuosius gyvenimo metus. Negalėdamas šios reprodukcijos gauti, aš panaudojau kitą puikų darbą iš Prado muziejaus, kurį jis pradėjo tapyti maždaug apie 90 ir baigė 98 amžiaus metais".

Šie pavyzdžiai liudija, kad senatvė nėra jokia grėsmė kūrybai, ir kad kūrėjas pats apsprendžia savo kūrybinį amžių. Bet iš kitos pusės, žmogaus gyvenimas nėra lyg termostatas, kurį galima nustatyti tam tikrai temperatūrai, kurią jis automatiškai laiko. Ypatingai kūrėjo gyvenime yra vaisingi periodai, bet kartais užeina ir sausros. Maždaug prieš 6 ar 7 metus J. Pautienius išėjo į meno sceną su daug žadančia kūryba. Bet po kurio laiko bangos kreivė pradėjo leistis. Jautėsi lyg koks tai pavargimas. Parodos lankytojai Kenoshoje turės progos pamatyti kūrinių, kurie priklauso kylančiai kūrybinei bangai. Gal būt naujieji jo kūriniai mažiau apeliuos į lengvabūdiško pirkėjo akį, bet giliau žvelgiąs parodos lankytojas susidurs su rimtesne formine kalba.

Nemačiau V. Petravičiaus darbų, bet, aš manau, mūsų visuomenė žino, ko iš V. Petravičiaus galime tikėtis.

LIETUVIŠKOJI KLĖTIS

Visoje Lietuvoje, abiejose Nemuno pusėse, klėtis arba svirnas yra atskiras ūkininko sodybos pastatas, kuriame laikomi grūdai, drabužiai, rakandai ir yra įrengtos patalkos miegoti.

Klėtis nėra vien tik lietuvių nuosavybė. Jų yra Latvijoje, Skandinavijoje, slavų šalyse, Alpių kraštuose, Pietų Rytų Europoje. Lietuvių, latvių ir vakarinių slavų klėtys turi bendrų plano ir formos bruožų; skirtumų yra proporcijose ir puošmenyse. Vokiečių ūkininkai iš seno statosi mūrinius sandėlius (Speicher) grūdams laikyti arba supila juos namuose. Taip pat vokiečiai ateiviai Maž. Lietuvoje nestatė savo naujokynuose lietuviškų klėčių. Būdinga, kad vokiškoje literatūroje Maž. Lietuvos klėtis vadinama lietuvišku vardu "die Klete", nes jai nėra vokiško pavadinimo.

Dr. J. Gimbutas

DENTURES REPAIRED
or restored, also new Plates made
DENTAL LABORATORY
1555 N. Milwaukee Ave.
Tel. EV 4-8316

MOVING
Apdraustas perkraustymas iš įvairių atstumų
A. VILIMAS
3415 S. Lituanica Ave.
Tel. FRontier 6-1882

TELEVIZIJAS
paprastas ir spalvotas nebrangiai taisau. Už patarnavimą vietoje $3, už dirbtuvės darbą — $10 ir dalys. Pigios paveikslinės lempos.
J. MIGLINAS
2549 W. 69th St. II a., PR 6-1063

VALYMAS
KILIMAI, APMUŠTI BALDAI valomi. Kambariai plaunami ir dažomi. J. RUDIS
Tel. CLiffside 4-1050

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto. Vakaruškos pirmad. 7 val. vak.
VISOS PROGRAMOS IŠ WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg. FM
Tel. HEmlock 4-2413
7159 So. Maplewood Ave.
Chicago 29, Ill.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer
Chicago 32, Ill. Tel. YA 7-5980

VANDER WAGEN
ANGLYS
SINCLAIR ALYVA
Sinclair HEATING OIL
SuperFlame
3605 West 63rd St. POrtsmouth 7-8020

LIETUVIŲ PREKYBOJE TERRA
3237 West 63rd St., Chicago 29, Ill., tel. 434-4660
Gintaras, puošmens ir brangenybės, lietuviškos knygos ir muzikos plokštelės, kristalas, stalo sidabras, japonų ir bavarų porcelano servyzai, meniškieji odos dirbiniai ir d. kt.

FRANK'S T.V. & Radio, Inc.
3240 S. HALSTED STREET
Didelis pasirinkimas įvairiausių televizijos, radio, stereo aparatų, Pardavimas ir taisymas.
Savininkai J. Bendoraitis ir P. Endzelis
Telefonas: CA 5-7252

FOTOGRAFAS
ŽAVIOMS NUOTAKOMS
THE Paul STUDIO
home of MODERN photography
Gowns by Martha
PORTRAITS • CANDIDS
3213 S. MORGAN ST. YArds 7-5858

4½% current dividend — 5% on investment bonus
INSURED
4½% DIVIDENDŲ MOKAM PAGAL VISAS TAUPYMO SĄSKAITAS
Už 4 metų investavimo bonus mokame 4½% dividendų kas pusmetį ir dar išmokame po ½% už kiekvienus metus, 4 metams pražjus.
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 ARCHER AVENUE, CHICAGO 32, ILLINOIS
Valandos: Pirmad., antrad., Penktad. ir Šeštad. 9 v. r. — 4:30 p. p.
Trečiad. uždaryta: ketvirtad. 9 v. r. — 8 p. p.

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
TURI DVI KRAUTUVES CHICAGOJE:
BRIDGEPORTE, 3207 S. Halsted St., Victory 2-4226
Vedėjas E. RUDAITIS
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PRosp. 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS
Pirmad. ir ketvirt. nuo 9 iki 9:30; kitom dienom nuo 9 iki 6 v. v. Penktadieniais vakare iki 9:30 val. vakaro. Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5 valandos.

VALANDOS
Pirmad nuo 12 iki 8 po piet
Antrad. nuo 9 iki 4 v. po piet
Trečiad. uždaryta visą dieną.
Ketvirt. nuo 9 iki 8 po piet
Penktad. nuo 9 iki 8 po piet
Šešt. nuo 9 iki 12:30 po piet
4½% on investment accounts
INSURED
CHICAGO SAVINGS
PARKING
Chicagos Savings bendrovės naujai padidinta įstaiga su dviem kiemais automobiliams užima 290 pėdų plotį. Tai viena įdomiausioji ir mūsų klijentų patogumui puikiausiai įrengta įstaiga Chicagoje. Aukšti dividendai, apdraustas saugumas, skubus ir malonus patarnavimas.
Taupykite ir skolinkite pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje — Marquette Parko apylinkės centre.
CHIGAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
6245 South Western Ave. GRovehill 6-7575 Chicago 36, Illinois
Member of Lithuanian Chamber of Commerce of Illinois

Viktoras Petravičius — Iliuzija

Kultūrinė Kronika

● **Genda Čiurlionio paveikslai.** Kaune tebeegzistuoja dar nepriklausomybės metais įsteigta M. K. Čiurlionio paveikslų galerija, dabar vadinama M. K. Čiurlionio vardo dailės muziejumi. Kaip praneša "Tiesa" (nr. 207, rugs. 4 d.), ten dviejose salėse eksponuota apie 90 dailininko kūrinių, o iš viso muziejaus fonduose jų saugoma apie 300. Tik sunkus rūpestis užgriūvęs jo direktorių dail. Stauską: kaip apsaugoti paveikslus nuo blukimo ir tamsėjimo. Mat, pats Čiurlionis visai negalvojęs apie savo paveikslų ateitį. Tapęs juos nepatvariais dažais, prasčiausiame vyniojamame popieriuje. Todė paveikslai pradėję gesti. Muziejaus direktorius informuoja "Tiesos" korespondentą, kad iš Maskvos atvykę specialistai, ištyrę paveikslų būklę ir ieškojo būdų jiems apsaugoti. Nustatę, kad reikalingos specialios patalpos "su oro kondicionavimo sistema, netiesioginiu apšvietimu". Architektas V. Dubeneckis jau sudaręs planus muziejaus rūmui išplėsti, pastatant priestatą. Tas priestatas derinsis su visa rūmų architektūra ir leisiąs iššaugoti Čiurlionio šedevrus ateities kartoms. Tikėkim! Tik kam prireikė anų specialistų iš Maskvos paveikslų dabartinei padėčiai nustatyti? Argi nėra tam reikalui dailininkų žinovų bei puikių chemikų pačioj Lietuvoj? Ar tik netiesia Maskva savo gobšias rankas į pasaulinio garso dailininko paveikslus? Ar neišgabens jų bent kelis Rusijon tariamam tyrinėjimui ir paskui pasisavins?

● **Lietuviai dailininkai tarpamerikiečių.** Pereitą sekmadienį atidarytoji Chicagos centre 1210 N. Dearborn Ave. ALL — ILLINCIS CF FINE ART INC. dailės paroda susilaukė gražaus pasisekimo. Joje, be eilės amerikiečių, dalyvauja ir lietuviai menininkai: Bronius Murinas, Juozas Pautienius, Mikas Šileikis ir kt.

M Šileikis išstatė spalvingą peizažą. B. Murinas įspūdingas "Gėles", o J. Pautienius "Žmonos portretą". Tapytojui B. Murinu už jo akvarelę duotas atžymėjimas.

Iš šios dailės parodos jury komisija atrinko apie 20 geriausių kūrinių kitai rinktinei dailės parodai, kuri bus dar prieš Naujuosius metus vieno didžiuilo banko rūmuose. Malonu pasidžiaugti, kad išrinktųjų tarpe yra ir keli lietuviai.

Dabar vykstanti dailės paroda uždaroma jau šį sekmadienį 5 v. v.

● **Irena Antanavičiūtė** iš Kanados rengiasi vykti į Maskvą studijuoti rusų kalbos ir pasidartyi vertėja.

● **Centrinė Lietuvos biblioteka Vilniuje.** Buv. centrinė Lietuvos biblioteka, dabar vadinama "valstybine respublikine biblioteka", iš Kauno perkeliama į Vilnių, į naujus tam reikalui pastatytus rūmus. Perkėlimą tikimasi baigti iki lapkričio mėn.

● **Kelia nerimą operų ir ypač baleto trūkumas.** Kompozitorių sąjungos partinis sekr. V. Baumilas "Tiesoje" (198 nr. rugp. 24) susirūpino naujų operų ir ypač lietuviško baleto trūkumu. Esą naują baletą žiūrovai pamatys negreit ir vos "nusimato viena kita opera". Jaunųjų kompozitorių kūrybai Baumilas prikišo nepakankamai gilų idėjinio turinio įprasminimą ir pernelyg didelį žavėjimasi harmoninėmis bei tembrinėmis spalvomis. Jam pikta, kad vis dar nepavyksta sukurti populiarios ir masiškos dainos apie "Leniną, Partiją, Tėvynę". Vienpusiškai veikią Lietuvos muzikologai, nes per mažai nagrinėją dabarties problemas. Esą **daugelis kūrinių iki šiol tebeguli rankraščiuose**, o ir išleidžiami mažai išplatinami. Baumilas pagailau aiškiai niršta pastebėjęs, kad didelė dauguma mūsų kompozitorių kūrinių respublikoje atliekama labai retai, o už jos ribų beveik ir nepasigirsta. Nedavęs teigiamų rezultatų ir muzikos dėstymas vidurinėse mokykolse. Tai partinio darbuotojo žodžiai, baigiami šūkiu: į komunizmą su puikia darbo daina!

● **Ir Latvijoj tas pat kaip ir Lietuvoj.** Latviai stebisi, kad įvairūs anksčiau skelbti ir plačiai propagandoje išgarsinti kultūriniai projektai esą kažkaip pradingę ir neįvykdyti arba vykdomi labai lėtu tempu ir susiaurintu mastu. Pvz., kažkaip pradingusios sovietinės Latvijos valstybinės premijos (literatūrai ir pan.)). Matyt, Maskva nemėgsta "lokalizmo", nemėgsta savosios latvių nacionalės kultūros puoselėjimo Buvęs numatytas žinomo poeto Rainio paminklas ties operos rūmais, bet dabar jau niekas apie tai neka'ba, nes juk galėtų atsitikti, kad latviai prie to paminklo daugiau gėlių padėtų, negu prie Lenino paminklo. Latvių mokslų akademija buvo projektavusi latvių enciklopediją, bet ir šiuo klausimu jokios pažangos. Rusai latviams atsaką, kam jums atskirą enciklopediją, juk galite pasinaudoti didžiąja sovietų enciklopedija. Garsaus kabininko Endzelyno rinktiniai raštai turėjo būti išleisti dešimčia tomų, tačiau dabar jau kalba tik apie tris tomus. Tai tik keli pavyzdžiai, kaip Maskva smelkia latvių tautines pastangas puoselėti savąją literatūrą, meną, mokslą.

— Didžiausias pasaulyje laikraštis buvo išspausdintas New Yorke. 1960 m. rugsėjo 11 d. New Yorke Times dienraščio laida išėjo su 678 puslapiais ir svėrė 6 svarus ir 4 uncijas. Po pora šimtų puslapių dienraščių Amerikoje pasirodo gana dažnai.

J. KARVELIO PREKYBOS NAMUOSE – naujose patalpose
2715 West 71 Street, Chicago 29, Ill., tel. 471-1424

Rasite didelį įvairių prekių pasirinkimą, kai kurias paminėsime:
1. Visas liet. knygas, plokšteles, žurnalus, laikraščius — trumpai pasakius visą liet. spauda
2. Gintaro, odos, medžio ir kitus meno kūrinius su Lietuvos vaizdais, kurie primena mūsų Tėvynę.
3. Rašomas mašinėles su liet. ir kitų kalbų raidynais.
4. Laikrodžių OMEGĄ ir kitų fabrikų įvairiausių rūšių.
5. Siuntiniai siučiami į Lietuvą ir kitus kraštus ir Jiems įvairių medžiagų ir kitų prekių tinkamų siuntimui.
6. TAISOMI LAIKRODŽIAI, RAŠOMOS, siuvamos ir skaičiavimo mašinos prityrusių specialistų.
Visko išvardinti neįmanoma, ką bepirktumėte, pasiteiraukite J. KARVELIO PREKYBOS NAMUOSE, 2715 W. 71 St., Chicago 29, Ill., tel. 471-1424.

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMUI MEDŽIAGĄ
CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 S. Halsted St., VI 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai
Raštinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

INVENTORINIS
IŠPARDAVIMAS
INVENTORINIAME IŠPARDAVIME PIRKSITE VISAS MEDŽIAGAS LABAI PIGIAI.
PASINAUDOKITE ŠIA RETA PROGA!
Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylons, taffeta, aksomo ir kitų medžiagų siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą — už žemas kainas! Gavome specialių medžiagų paltams kaip vyrų, taip ir moterų: Veliūro, činčilos ir "needlepoint", kuriuos dar galima suspėti pasiųsti artimiesiems Lietuvon.
STEIN TEXTILE CO.
616 West Roosevelt Road, Chicago 7, Ill.
TELEFONAS — HARRISON 7-3737
Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę Jefferson St., Chernin's aikštėje.
Užuolaidos ir apdengimai baldams siuvami taip pat pagal užsakymą.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers
Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
VIrginia 7-7258-59

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus neturėsite jokių nemalonumų.
GENERALINIAI AGENTAI ŠIŲ kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICCAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE CO.
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE CO.
WESTERN CASUALTY & SURETY CO.
Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters
O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams St. Room 800
Telefonas CEntral 6-5206

5%
Interest
Paid on 12 Month
TIME DEPOSITS
For complete information write
HOME INDUSTRIAL BANK
9975 EAST COLFAX
DENVER 8, COLORADO
Please send me detailed information about 5% interest on Time Deposits.
..... name
..... street address
..... city zone state
Check or money order encl.

KVALIFIKUOTOS RANKOS ir AKYS
Ne visi vaistai yra pagaminami vaistų gaminimo laboratorijose. Daugelį receptų mes turime išpildyti tik iš užrašų. Tokiu atveju tik tikslus pasvėrimas ir išmieravimas yra labai svarbu. Kai mes išpildome receptą, Jūs galite būti užtikrinti, kad ji tiksliai išpildysime, kaip daktaro užrašyta.
Kasdien išpildydami didelį kiekį receptų, vartojame šviežius vaistus, kurie veikia pasekmingai. Turime vaistų didelį pasirinkimą ir pačių naujausių ir vėliausių išrastų.
DARGIS DRUG STORE
CHARLES P. DARGIS
Reg. Pharmacistas
2425 W. Marquette Road
Tel. HEmlock 4-6050
VALANDOS:
Kasdien 9:30 v. r. iki 9 val. vak.
Šeštad. 9:30 v. r. iki 6 v. v.
Treč. ir sekmad. uždaryta.

CAMERAS AND SUPPLIES
MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirt. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago 29, Illinois
Tel. PR 6-8998

SEGHETTI TRAVEL BUREAU, Inc.
savo klientų patogumui atidarė naują skyrių miesto centre
176 West Adams St. (Chicago 3, Ill.) tel. STate 2-0796
Dabar galite jų prityrusiu kelionių patarnavimu pasinaudoti 2451 SO. OAKLEY AVE., YArds 7-3278 6 dienas savaitėje, o miesto centre nuo pirmadienio iki šeštadienio.
Abiejuose skyriuose sutvarkys jums kelionės dokumentus, parūpins bilietus lėktuvais, traukiniais, laivais ir autobusais keliauti Europoje, AZIJOJE ar kituose kontinentuose, o taip pat ir P. Amerikoj, Kanadoj ir pačioje Amerikoje įvairiose vietose.

Jeigu jums reikia GRAŽIŲ VIZITINIŲ KORTELIŲ, kreipkitės į "Draugą", kuris spausdina tokius dalykėlius gražiai, greitai ir prieinama kaina.
DRAUGAS
4545 W. 63rd St, Chicago 29, Ill.
Tel. LUdlow 5-9500
SKAITYKITE "DRAUGĄ"

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.
Atdara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.
"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
DOVANAS KALĖDOMS
SAVO ARTIMIESIEMS
SIŲSKITE JAU DABAR
IR TIK PER
CENTRAL PARCEL SERVICE
kurio pagrindinė įstaiga yra
220 South State Street
Tel.: WA 2-9354
gi B. Vitkaus vedamą skyrių rasite
2618 West 63rd Street
Tel.: WA 5-2466
Mes dabar galime pristatyti Jūsų giminėms tokius didelius daiktus kaip automobilius, motociklus, šaldytuvus, skalbimo mašinas ir kitus aukštos kokybės fabrikatus sovietų gamybos.
Turime ypatingai gausų pasirinkimą prekių siuntiniams sudaryti. Apsilankykite pas mus ir vietoje įsitikinkite.
GARANTUOTĄ SIUNTINIŲ PRISTATYMĄ TRUMPIAUSIU LAIKU ATLIEKAME JAU NET 17 METŲ

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.
LIETUVIŲ ĮSTAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvir. 9—9 val., antr., treč., ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 po pietų

UNIVERSAL SHOE STORE
(Liet. batų krautuvė) YA 7-0525
(Virš 40 metų Bridgeporte)
Vėliausio stiliaus batai visai šeimai
3335 So. Halsted Street
Chicago, Illinois
Atdara: kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Pirmadieniais ir ketvitadieniais nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro.

STABDŽIŲ TAISYMAS IR NAUJŲ ĮDĖJIMAS
(COMPLETE BRAKE SERVICE)
KAROSERIJOS TAISYMAS, LYGINIMAS IR DAŽYMAS
(BODY & FENDER WORK)
Taip pat tepimas, dalių keitimas ir kiti smulkūs mechaniški pataisymai.
Nauja dirbtuvė su moderniškiausiais įrengimais.
Naudokitės mūsų žemomis kainomis, garantuotu ir sąžiningu darbu.
ČESAS AUTO REBUILDERS
2423 West 59th Street Chicago 29, Illinois
GRovehill 6-7777

Perskaitę Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

Pas. Parodos 1964 m. New Yorke Lietuvių dainų šventei ruošti komisija. Iš kairės: A. Visminas, A. Kačanauskas, K. Vasiliauskas ir M. Čibas. Nuotrauka Vyt. Maželio

NAUJI LEIDINIAI

● **Kostas Ostrauskas, ŽALIOJOJ LANKELĖJ.** Dvi vienaveiksmės dramos. Išleido Santara - Šviesa. Viršelis Vytauto O. Virkau. Tai jau anksčiau išėjusios ir jau išeivijos sceną išvydusios "Kanarėlės" autoriaus pora naujų, stipriai dramatiškų gabalų: "Pypkė" ir "Žaliojoj lankelėj". Abu vienaveiksmiai, tiek savo turiniu, tiek forma, yra šių laikų probleminės ir literatūrinės situacijos dvyniai. Atrodo, kad jiedu galėtų būti visai geru pakaitalų įprastinių ir gerokai nupilkėjusių, tradicinių mūsų pastatymų.

● **Nijolė Jankutė, ŽEBBRIUKO NUOTYKIAI MIŠKE.** Išleido L. S. S. Kernavės Tuntas, Chicago, Ill. Spaudė Morkūno spaustuvė. Tiražas 1,000 egz. 1963 m. Iliustravo **V. Varaneckaitė - Aleknavičienė.** Pagaliau dovana ir mažajam skaitytojui. Leidinys didelio formato, iliustruotas spalvotais piešiniais, kietais viršeliais, 72 psl. Katiniuko nuotykių istorija autorės pasakojama gyvai, su humoro antspalviu, psichologiškai gerai įsijaučiant į mažąjį miško pasaulį. Šitas mokyklinio amžiaus skaitytojui skirtas leidinys šiuo metu gaunamas pas Birutę Vindašienę, 6443 S. Washtenaw Ave., Chicago, Ill., 60629. Knygos kaina $2.50.

● **ARENA, Nr. 13.** Daugiausia tautų egzilinėms literatūroms skirtas žurnalas tryliktuoju savo numeriu lyg ir užbaigia vieną savo komplektą, pridėdamas gale ir komplekto turinį. Turinyje regime gerokai ir mūsų išeiviškos literatūros akcentų, stebime visą eilę lietuvių rašytojų pavardžių. Žurnalo redakciniame kolektyve yra ir lietuvis — Algirdas Landsbergis. Žurnale straipsniai ir kūrybos pavyzdžiai skelbiami anglų, vokiečių, prancūzų kalbomis. Netrukus žadama išleisti specialus numeris, skirtas dramai. Jį redaguoja A. Landsbergis. Arena pasiekia 72 pasaulio kraštus. Prenumerata metams $3,00. Adresas: Arena, P. E. N. Centre for Writers in Exile, 8 Egliston Road, London S. W. 15, England.

● **TECHNIKOS ŽODIS.** Technikos darbuotojų dviménesinis žurnalas. 1963 m. Nr. 4. Šio numerio turinys: J. Rugis "Fizika ir metafizika vakaruose ir už geležinės uždangos"; S. Juzėnas, "Įžemio mokslas ir slėgimas į pastatus"; V. Vadopalas "Aitas ir varas" D. Š.; R. P. "Lietuvių mokslo darbai"; S. Dirmantas "Mūsų gretose". Padėka. Mūsų šeimos veteranai". Spaudos apžvalga. Lietuvos geodezinių darbų fronte ir kita įdomiai atrinkta ir gerai techniškai sutvarkyta medžiaga.

Šitas mūsų inžinierių leidžiamas žurnalas, kas kartą vis akivaizdžiai tobulėdamas, jau vargu ar beatsilieka nuo kitomis kalbomis tokio pobūdžio leidinių. Gal būt, tik vienu atžvilgiu: mūsiškiame nėra viską užgožiančių skelbimų. Tik šitai, manytume, Technikos Žodžiui išeina į naudą, tegu ir ne finansine prasme. Atsakingasis redaktorius: V. Pavilčius, 2103 W. 67th Place, Chicago, Ill., 60636 (redakcijos adresas). Administracija: A. Pargauskas, 5823 So. Whipple St., Chicago, Ill., 60629. Prenumerata metams $5.

● **Igno Šeiniaus novelė "THE ORDEAL AF ASSAD PASHA"** išleido Manyland Book knygų leidykla New Yorke. Knyga turi 62 psl., įrišta į kietus viršelius, apipavidalinta dail. Carol Doescher. Vertė Raphael Sealey. Tai romantinė su nedideliu politiniu atspalviu istorija, kuri taip pat išspausdinta I. Šeiniaus lietuviškame novelių rinkinyje "Vyskupas ir velnias". Veiksmas vyksta Azijoje. Veikėjų tarpe yra ir amerikietė gražuolė, netiesioginiai padedanti nubausti neištikimą Pašos žmoną. Knygutė išleista skoningai ir taip dar vieną lietuvį rašytoją Manyland Book leidykla pristato angliškajai visuomenei. Knyga kainuoja 2 dol.

● **ACTA BALTICA, II tomas,** Koenigstein im Taunus 1963, 261 psl. Tai Institutum Balticum leidžiamas metraštis, kurio šis antrasis tomas paskirtas ūkio probl emoms šių dienų Pabaltijy. Jame randame šiuos straipsnius (visi vokiečių kalba): G. Ney, Administracinė padala ir administracijos organai sovietinamose Pabaltijo valstybėse; J. Klesment, Teisinė santvarka sovietinėj Estijoj; A. Namsons, Žemės ūkio pertvarkymas sovietinėj Latvijoj; Pr. Zundė, Žemės ūkio kolektyvizacija sovietinėj Lietuvoj; A. Kuett, Sovietinės Estijos ūkis; G. Ney, Socialistinis pramoninimas ir jo padariniai sovietiname Pabaltijy; J. Bokalders, Latvijos pramoninimas po 1940 m.; W. C. Banaitis, Sovietinės Lietuvos pramoninimas (išleista ir atskiru leidiniu).

ATGARSIAI. Venezuelos Lietuvių Savišalpos Bendruomenės dviménesinis leidinys. Leidžia: Caracas Apylinkės Valdyba. Nr. 14.

—o—

Religinės plokštelės

Yra išleista visa eilė religinių plokštelių, kaip Berniukų miesto choro giesmės, gregorianiškas giedojimas Jeruzalėj, Vienos berniukų choro giesmės, Caruso giesmės, Schuberto mišios, ukrainiečių Marijos giesmės, Kalėdų muzika; taip pat išleistos plokštelės, kur dramatizuotas įvairių šventųjų gyvenimas. Jos gaunamos leidykloj — Ars Sacra, 73 West Main St., Westinster, Maryland.

Povandeninis "lėktuvas"

JAV-se išbandomas naujas povandeninis laivas, kuris "gali skristi kaip lėktuvas", tik, žioma, po vandeniu. Jis yra dvivietis, buvo suplanuotas China Lake, Cal. laivyno įstaigose, panaudojant atradimus povandeninio tyrinėtojo Augusto Piccard, nardžiusio su savo batiskopu "Trieste". Tas povandeninis laivas yra suprojektuotas išvystyti beveik tokias manevravimo galimybes, kaip ir lėktuvas.

FILMŲ ĮVAIRUMAI

STASĖ SEMĖNIENĖ

Apie vaikus, bet ne vaikams

Būtų tikrai stebuklas, jei tie paaugliai vaikai, kurie veda tokį gyvenimą, kaip parodyta filme **"Dime With a Ha o"**, neužaugtų užkietėjusiais cinikais.

Mažųjų išdykėlių penketukas, suvantis Tijuanos, Meksikos, gatvėmis, daro viską, kad tik gautų pinigų. Jie puikiai supranta godumo principą. Vyriausias, pardavinėjąs šveicariškus laikrodžius už $2, nuolat vartojo žodį "pavogtas", kad priviliotų pirkėją. Kito berniuko tėvas kalėjime. Dar kitu vaiku rūpinasi vyresnioji sesuo, dirbanti pigiame naktiniame klube. Visi jie gyvena viltimi, kad kada nors laimės loterijoje ar arklių lenktynėse ir pasibaigs jų skurdas. Jie visiškai nepasitiki suaugusiais, išimtis tik vienas amerikietis. Anas ir padeda jų pora dolerių arklių lenktynėse. Kai jie laimi pasakišką sumą, o tas amerikietis nepasirodo, tada ir prasideda kombinacijos, kaip atsiimti laimikį.

Labai neaiškus filmo pavadinimas kilo iš to, kad padykėlai išvogė dešimtuką bažnyčioje iš vargšams skirtos dėžutės su tvirčiausiu pažadu grąžinti ir dar atiduoti laimėtąją dalį.

Filmo direktorius ir visas sąstatas buvo sumobilizuoti iš televizijos ir, deja, tai lengvai pastebima.

Vaikai savo vaidyba apeliuoja į žiūrovo simpatijas. Jų beviltiško vargo atmosfera buvo puikiai pagauta, tačiau intriga perdaug aiški, o pats filmas neapdailintas.

Ir nors filme rodomi vaikai, bet pats filmas, gink Dieve, ne jiems. Šis nespalvotas MGW filmas vien suaugusiems.

Geriau mylinti žmona, kaip garsenybė

Doris Day yra namų šeimininkė motina, televizijos žvaigždė ir įžymybė filme **"The Thrill of it All"**.

Šis spalvotas filmas yra vienas Ross Hunter žavių statymų, sukurtas patenkinti tą publikos dalį, kuriai patiko "Pillow Ta k". Tik šį sykį Day partneris yra ne aukštas, gražus ir mielas Rock Hudson, bet aukštas, gražus ir mielas James Garner.

Filmas yra labai nevienodas, besisupdamas tarp šviežių, nuostabiai juokingų scenų ir tų, kurioms trūksta net gero skonio. Pora scenų yra taip juokingos, kad žmogus stebiesi, kodėl niekam neatėjo į galvą anksčiau tai užfiksuoti ekrane. O filmo atidaromasis momentas, kuriame Arlene Francis juokiasi, ir juokiasi, ir juokiasi, galėtų lengvai pavirsti vienu ekrano kasiniu gabaliuku.

Pasakojimas pinasi apie jauną ir laimingą gydytojo žmoną, gerą šeimininkę ir mylinčią motiną (Doris Day). Vienas mažas įvykis nulemia, kad ji nelauktai pasirodo televizijoje, reklamuodama muilą "Happy Soap". Per vieną naktį ji virsta garsenybe. Jos nuotraukos dedamos žurnalų viršeliuos, skelbimų lentose, regimos televizijoje ir kitur, kaip "The Happy Girl". Pagaliau ji lieka taip užimta savo naująja profesija, kad nukenčia jos vyras gydytojas (James Garner) ir pora vaikučių. Tačiau su pagalba gerų patarėjų problema lieka išspręsta.

Doris vaidyba yra taip puik., kad ji rolę atlieka labai laisvai, be jokio perdėjimo. Puikus yra jos partneris Garner. Jis, kaip nekantrus jos vyras, yra taipgi didelė dovana šiai komedijai. Ypač jis geras scenose, kai mėgina sužadinti žmonos pavydą.

Filmas eina Chicagos miesto centre jau kelintą savaitę, tinka visiems.

APIE METALUS

Pramonėje šiandien plačiausiai vartojamieji metalai yra geležis, varis, aliuminijus, cinkas, švinas, nikelis, magnis ir titanas.

Nors jau nuo priešistorinių laikų metalai naudojami ginklams, namų apyvokos dalykams ir papuošalams, bet ne visada tokie, kokie jie žemėje užtinkami. Grynąja forma užtinkami tik vadinamieji taurieji metalai — auksas, sidabras, platina.

Šiaip metalai lydomi vieni su kitais, kad jie būtų kietesni, atsparesni. Vieni jie ne visi tinka kasdienybės reikalams. Geležį reikia paversti plienu, o į auksą maišoma sidabro.

Vieną paimtą natrį ar kalį galima peiliu piaustyti, tokie jie minkšti. O gyvasis sidabras kambario temperatūroje virsta skysčiu.

TAIP.

PASMUSKITE GALITE PASIRINKTI TAUPYMO PLANĄ PAGAL SAVO PAJĖGUMĄ... APLANKYKITE MUS GREITAI

4½% DIVIDENDAI UŽ INVESTACIJAS MOKAMI KAS KETVIRTIS METU

SANTAUPOS APDRAUSTOS IKI $10,000 F.S.L.I. KORPORACIJOS

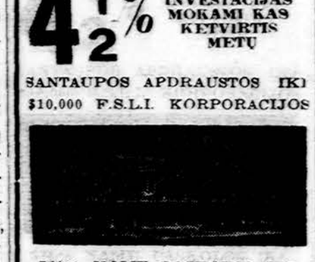

5¼% NAMŲ PASKOLOS IKI 25 METŲ, JOKIŲ PRIMOKĖJIMO PABAUDŲ

ST. ANTHONY
SAVINGS & LOAN ASSN.
1447 S. 49th Ct., Cicero 50, Ill.
Telef. 656-6330 & 242-4395
Joseph F. Gribauskas Exec-Secy.
NEMOKAMA VIETA MAŠINOMS

J. F. EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

Petkus
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GRovehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero, TOwnhall 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktoriai
MAŽEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

Mes pranešame savo seniems klijentams, o taip pat naujiesiems, kuriems mes patarnaujame, kad mūsų firma tęsia siuntinių persiuntimą į Sovietų Sąjungą.

Mes esame įgalioti V. O. VNEŠPOSYLTORG priimt siuntinių siuntimą ir mes garantuojam, kad siuntiniai bus pristatyti labai skubiai.

Visi mūsų skyriai turi didelį pasirinkimą siuntiniams reikmenų (audinių, odų ir t. t.) labai prieinamomis kainomis.

Visi mūsų skyriai suminėti žemiau kuo geriausiai jums patarnaus pagal kiekvieno individualius pageidavimus.

● NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
● NEW YORK 16, N. Y. — 135 W. 14th Street	CH 3-2583
● BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
● BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-6808
● ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street	CH 9-6245
● BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
● SOUTH BOSTON, Mass. 359 West Broawday,	Tel. 268-0068
● BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
● CHICAGO 22, Ill., — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6966
● CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
● CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
● DETROIT, Mich.,—7300 Michigan Avenue	VI 1-5355
● GRAND RAPIDS, Mich. — 606 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
● HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1575
● HARTFORD, 14, Conn., 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030 ir 246-0215	
● IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	ES 2-4685
● YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue	RI 2-0440
● LOS ANGELES 22, Calif.—960 So. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
● LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	FO 3-8569
● NEWARK 3, N. J. — 428 Springfield Avenue	BI 3-1797
● NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Ave.	LO 2-1446
● PATTERSON 1, N. J. — 99 Main Street	MU 4-4619
● PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	GR 2-6387
● PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave.	PO 5-5892
● PITTSBURGH 3, Pa, — 1015 S. Carson Street	HU 1-2750
● SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	FI 6-1571
● WATERBURY, Conn. — 6 John Street	PL 6-6766
● WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street	SW 8-2968
● YONKERS, N. Y. — 235 Nepperhan Ave.	GR 6-2681

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA AVE Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138—1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR KITUS KRAŠTUS
Registruota U.S. Department of Justice ir paskelbta U.S. Department of Commerce.
COSMOS PARCEL EXPRESS, Corp.
3212 S. Halsted, Chicago 8, Ill.
Tel. — CA 5-1864
ir
MARQUETTE GIFT PARCEL SERVICE
2439 W. 69 St., Chicago 29, Ill.
Tel. — WA 5-2737
E. ŽUKAUSKAS

WESTERN AUTO SERVICE
PAGRINDINIS IR SMULKUS AUTOMOBILIŲ PATAISYMAI
Sav. ST. ŠČERBA LA 3-1790
4318 S. Western, Chicago 9, Ill.

MOVING
R. ŠERĖNAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

MASTER DECORATING
DAŽYMAS — DEKORAVIMAS (VIDUJE ir IŠ LAUKO).
UNIJA. DRAUDIMAS
Skambinti Algimantui Dikiniui
Tel. GA 5-5867.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ ir kitus kraštus
Lietuvių B-vė
WORLD PARCEL SERVICE
2715 W. 71st Street
Chicago 29, Ill. Tel. 471-1424

Stirbis Fuel Oils
Aliejus virtuvei ir krosnims "Geresnė ir pigesnė alyva"
Tel. HEmlock 4-6264
PETER STIRBIS
6741 So. Maplewood Ave.
Chicago 29, Ill.

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store
5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
SEPTEMBER — RUGSĖJO 26, 27, 28 D. D.

COEUR DE FRANCE Grande Fine COGNAC	Fifth	$3.98
ROGER GRANDE V.S.S.E.P. COGNAC	Fifth	$4.29
POPULAR BRAND OF IMPORTED GERMAN BRANDY	Fifth	$4.98
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U. S. P.	Fifth	$4.89
CINZANO DRY OR SWEET VERMOUTH	Fifth	$1.39
PINEAPPLE LIQUEUR	Fifth	$4.98
DOMAIN FINE PORTUGUESE RUBY WINE	Fifth	.98c.
VANDERFLIP DUTCH CHERRY, RASPBERRY or BLACKCURRANT WINE	Fifth	$1.89
OLD ST. CROIX RUM Lite or Gold	Fifth	$2.98
TUBORG IMPORTED BEER Case of 24—12 oz. Bottles	Case	$6.95

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 WEST 63rd STREET
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

Pasinaudokite Draugo „Classified" skyriumi.

Moterų Gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 3321 S. Halsted St., Chicago 8, Ill., Tel. CL 4-5665

MOKYKLOS SKAMBUČIUI AIDINT

Viena inteligentiška lietuvių šeima nusprendė, kad jų vaikus reikalinga pamokyti muzikos. Vaikus mylinti motina, siekdama geresnių rezultatų, ryžosi ir pati imti piano pamokas, kartu su savo vaikais pas ateinantį į namus muzikos mokytoją. Pedagoginiu atžvilgiu tai buvo gražus laimėjimas. Vaikams muzikos mokymosi skatinimas atėjo ne iš žodinio raginimo, bet iš pačios motinos pavyzdžio. Pati besimokydama, "rungtyniaudama" su savo vaikais, ji galėjo juos geriau į tą užsimojimą įtraukti.

Suprantama, tai išimtinis atvejis ir nebūtinai reikalingas pasekti, tačiau vieną idėją galėtų iš to visos motinos pasisavinti: arčiau domėtis vaiko pamokomis, pažangumu mokykloje, jo įsijungimu į auklėjamąją mokyklos įtaką. Vis tiek, pagrindinis vaiko auklėjimo veiksnys yra šeima. Šeimai ateinanti pagalbon mokykla bus tik tada pilnai sėkminga, kai susilauks nuoširdaus bendradarbiavimo iš pačios šeimos. Tai ypač svarbu atsiminti dabar, kai mokyklos skambutis vėl sukvietė mūsų jaunuosius.

Motinos veikimas čia lauktinas dvejomis kryptimis. Visų pirma — glaudus kontaktas mokyklos klausimais su pačiu vaiku, kviečiant papasakoti, kas tą dieną mokykloje vyko, kokie namų darbai užduoti, priežiūra, kad jie būtų reikiamai atlikti. Leidžiant vaikui išsipasakoti apie mokykloje praleistą dieną, susidarys galimybė lengviau patirti, ar jis, kartais mokykloje ar jau išėjęs į gatvę, nepatenka neigiamon draugų įtakon.

Jei vaikas susidėjusių nepalankių aplinkybių buvo priverstas lankyti mokyklą, kuri yra svetima lietuvybės ir religijos atžvilgiu, ypač motinos (kuri daugiau pasilieka šeimoje, kai vyras rūpinasi kasdiene duona) pareiga stengtis papildyti tą trūkumą, ypač, kai nėra arti šeštadieninės lituanistinės mokyklos. Didžiausias motinos uždavinys — yra išauginti naujas šviesias asmenybes, ir nėra geresnio būdo savo laiką ir energiją sunaudoti, kaip ją atiduoti savo vaikams, auklėjimo darbe, pagilinant ir papildant mokyklos darbą.

Šalia tautinio auklėjimo, ypatingos vertės turi susirūpinimas religiniu auklėjimu. Nereikia pamiršti, kad su religija į vaiko sielą ateina ir dorovės kodeksas, kuris jam pasidaro savas ir daug giliau jame įsišaknijąs, kaip tos elgesio taisyklės, kurias bendrų pasitarimu ir balsavimu priima kai kurių valdinių mokyklų auklėtiniai, ar kaip tie pripuolami etikos dėsniai, kuriuos bandoma perteikti pasitaikius pripuolamoms progoms, einant istorijos, literatūros ir kitus humanistinius mokslus.

Antras motinai ypač atmintinas dalykas — glaudus kontaktas su mokytoju. Mokykloje kartais prasiveržia tokie vaiko polinkiai, kurie drausmingoje šeimoje pasilieka užmaskuoti. Mokytojas tai gali nesunkiai pastebėti. Kontaktas su mokytoju padės laiku atkreipti dėmesį, bendrai aptarti piremones, koordinuoti įtaką mokykloje ir namuose.

Žodžiu, mokykla, tai nėra ramybės laikotarpis, kada kelioms valandoms išeina jauni triukšmautojai, ir namuose viskas nurimsta. Mokslo metai, tai naujo auklėjančiojo - švietiančiojo veiksnio įvedimas, kada taip pat reikalingas budrus tėvų bendradarbiavimas. **J. Pr.**

MEILĖ YRA VEIKIMAS

A. Maceina "Saulės Giesmėje" sako: "Apspręstas būti drauge, žmogus tuo pačiu yra apspręstas dalintis su kitu ne tik buvimo laime, bet sykiu ir kovoti su buvimo kliūtimis. **Žmogus turi pareigą padėti savo artimui".** Padėti savo artimui, mylėti jį tikra to žodžio prasme reiškia — akciją. Senatvė, liga ir yra tie atvejai, kurie duoda progos krikščioniškai meilei veikliai pasireikšti.

Nėra jokia dorybė ir nuopelnas mylėti jauną, sveiką, linksmą. Tai malonumas. Rūpintis senu, paliegėliu, ne tik keletą dienų, bet eilę metų, skamba jau kita gaida. Tik savo egoizmą nugalėjęs žmogus šitai gali atlikti. Tą darbą, kaip jau ne kartą buvo minėta, su dideliu pasišventimu atlieka M. N. Pr. Seserys Putname. Joms į talką šiais metais ateina gražus būrys čikagiečių ir ciceriečių.

Veikimui yra plati dirva, įvairiausi būdai, ir kiekvienas iš jų turi savo atitinkamą paskirtį. Koncertai, pobūviai, loterijos, madų parodos. Pastarąją priemonę Putnamo seserų rėmėjos pasirinko rugsėjo 29 dienai, Jaunimo Centre. (Lapkričio 17 d. jos ruošia pianisto A. Kuprevičiaus koncertą tam pačiam tikslui.)

Jau kelinta savaitė, kai O. Baukienė, E. Kučiūnienė, M. Kripliauskienė. M. Meměnaitė, S. Olšauskienė, S. Sodeikienė, P. Vaitaitienė ir p. Bernatavičienė, padedama N. Vengrienės, siuva ne tik rudenį ir žiemą pasipuošti, bet ir susirinkusiems kiek galima daugiau rūbų parodyti. Visos išvardintos ponios yra šio darbo mėgėjos, tik nuo tiesioginių pareigų atlitkamą laiką jam pašvenčia.

Rugsėjis joms buvo tikra darbymetė. Jos turėjo atsisakyti nevienos pramogos, nevienos poilsio valandėlės. Nei viena madų parodos dalyvė atlyginimo ar reklamos nelaukia, jokių sąskaitų niekam nepateikia, bet, kiek kuri išgali, stengiasi ruošėjoms visokiais būdais padėti. Prie šito būrio jungiasi dail. M. Ambrozaitienė, kuri dekoruos sceną, ir dail. B. Jameikienė — rūbų komentatorė. Negalima nepaminėti ir modeliuotojų, kurios parodys kitų pasiūtus rūbus. Tai — R. Augiūtė - Bialek, G. Baliūnaitė, N. Manelienė, B. Trumpauskaitė, R. Kaunaitė, K. Sodeikaitė ir A. Vaitaitytė.

Be jų nei šiemet, nei pernai M. N. Pr. seserų rėmėjų Cicero skyrius nebūtų galėjęs tokio parengimo organizuoti ir jų visų artimo meilė būtų pasilikusi tik jausmu, kuri tuo atveju nėra jokia meile. (Fr. Herwig.)

A. P.

A. Tamošaitienė — Mėnulio vieškeliai (guašas)

MĖNULIO VIEŠKELIAIS

Apie A. Tamošaitienės dailę parodos proga

ALĖ RŪTA

Dangus be galo, žemė be krašto
Benamiui jieškant namų žvaigždės —
Tėvynės sodai kilimų raštais
Tik atminimuos težydės...

Audringi vėjai, visatos gelmės,
Pasėtos spalvos "Kur Šiaurė?" klaus,
O ji užuolankom pro palmes
Mėnulio vieškeliais keliaus.

B. Brazdžionis

Anastazijos Tamošaitienės pritaikomojoj dailėj pastebima rimtis ir giedra, be to, rūpestingas atkūrimas lietuvių tautodailės niuansų, kurie per šimtmečius kaupėsi lietuvio širdy ir sąmonėj. Dailininkė, žinoma, į tuos niuansus įpina savuosius individualius išgyvenimus, kiekviename kūriny pasirodydama su kita nuotaika ir kitu ornamentų bei spalvų išgrupavimu. Štai, Los Angeles lietuviams suruoštoje jos darbų parodoje matėme autentiškus, spalvingus vilniečių ir aukštaičių tautinius drabužius; matėme labai giedrią, margą žemaičių priejuostę, klaipėdiečių, dzūkų ir kitas priejuostes. Kilimuose, kurių meniškumui niekas iki šiol A. Tamošaitienei neprilygo, išreiškta rugsėjo naktų giluma, viršūnių rimtis, rudens atgarsiai. Vis tai individualūs išgyvenimai, surišti su tėvynės gamta, vis tai atsiminimai ir nauji lietuviškos sielos gelmių virpėjimai. Kilimas — Mano namai! Galėtum prie to kilimo valandas stovėti ir matyti jame savo namus, ir matyti jame savo tautą, jos giedriuosius ir jos niūriuosius išgyvenimus. Neužmirštamą jaunystę iš naujo pergyveni, bežiūrėdamas ir neatsižiūrėdamas A. Tamošaitienės giedriųjų, akį veriančių spalvinių kilimų: Tulpių gretos, Paukštelių raštai, Kraitinės tulpės. Visų šitų darbų techniką tiek tobula, kad, rodos, technikos nė nematyti; rodos, tie darbai yra augte išaugę, o ne išausti, siūlelis po siūlelio dailių rankų sulipdyti. A. Tamošaitienės audiniais papuošti mūsų butai ir papuoštos jaunos lietuvaitės, — kas gali būti gražesnio ir mielesnio mums, svetimuose kraštuose besiplakantiems?

Elena Kučiūnienė, ilgametė Studentų šalpos fondo narė. Lietuvių dukterų draugijos vicepirmininkė ir jau antri metai aktyvi M. N. Pr. seserų rėmėja. Praėjusiais metais ji dalyvavo ir daug prisidėjo prie suorganizavimo Chicagoje, Clevelande ir Detroite ruoštų madų parodų ark. J. Matulaičio Senelių Namų statybai paremti. Ją ir jos pasiūtais rūbais pasipuošusią Gr. Baliūnaitę matysime rugsėjo 29 d. Jaunimo Centre įvykstančioje madų parodoj minėtam karitatyviniam darbui paremti.

Jei A. Tamošaitienės pritaikomosios dailės darbai — tautiniai drabužiai, kilimai, juostos, priejuostės, užuolaidos ir kitokie — yra atsirėmę į žemiškuosius reikalus ir į mūsų tautos seniausias dailės tradicijas, tai tos dailininkės paveikslai yra **virš žemės.** Tai jos poezija, išreiškianti vien jos asmenines svajones, surištas su tėvynės gamtos atminimais ir jos egzistencijos giliausiais virpėjimais. Tiesa, jos spalviniai ir brūkšniniai abstraktai turi **žemės** elementų, yra **žmogaus** žmogiški išgyvenimai. Tačiau daugumoje poetiniai paveikslų pavadinimai ir jos teptuko lengvumas, keliant atspalvius aukštyn ir sukant brūkšnius, rodo, kad čia dailininkė po pritaikomųjų darbų pailsi, nuo žemės pakildama į "mėnulio vieškelius". Nenuostabu, kad A. Tamošaitienė nesenai pradėjo reikštis guašo ir aliejaus tapytais darbais. Pamėginkime spėti. — Ji savo meniška sielą ilgus metus buvo pavedusi darbščioms lietuvaitės rankoms, kurios puošė žmones ir namus. Tose puošmenose ji išsakė visa, ką mes girdime liaudies dainose, kuo didžiuojasi mūsų istorikai, kas brangu kiekvieno gyvo lietuvio širdžiai. Tai mūsų tautos tradicijos, tautos įsijautimas į gamtą ir grožį. Tai mūsų tautinio meno suma liaudyje, — štai kas buvo pažadinę A. Tamošaitienės sielą pačioje jaunystėje. Ir tam ji liko ištikima visą gyvenimą. Bet tokie dalykai truputį atremti į pareigą. Be abejo, dailininkė Tamošaitienė jaučia tą pareigą: savo gabumus, savo liaudies dailės pažinimą ir sugebėjimą kurti atiduoti vėl liaudžiai — tautiečiams.

Bet dailininkė, turėdama subtilų grožio pajutimą, būdama, sakyčiau, gilios poetinės sielos, negali aukotis vien pareigai, kad ir grožio pasauly. Iš čia, spėju, gimė jos tapybos darbai, kurie vertingi ir dideli, nes čia dar laisviau ir įvairiau išreiškšta jos meninė siela, jos žmogiškieji vidaus virpėjimai.

Mėnulio vieškeliai (guašas) — tas abstraktus linijų ir spalvų derinys — ką jis pasako? Gal būt, tėvynės takus mėnesienoje, o gal žmogaus nerimą, išklydus nežinomais keliais? Ar būtinai mums atspėti? Užtenka, kad šis paveikslas patraukia akį ir verčia ties juo stovėti ir stovėti, kol pajunti neapčiuopiamą susižavėjimą. Arba — Audringi vėjai. Žalios, raus-

A. Tamošaitienė
Slėnio glūduma (guašas)

vos, raudonos spalvos, vidury perskrostos rausvai mėlynų, — gal jos išsakė dailininkės neramybę, nusiminimą ar pyktį, nebūtinai gamtinius vėjus. Slėnio glūduma, pasėtos spalvos, keliaujančios srovės, — vis tų dailininkės dominuojančių rusvų, mėlynų, fioletinių, gelsvų, raudonų spalvų sukimasis, su juodais ar tamsiais perbraukimais, juos sukant, arba vertikaliai kylant aukštyn. Ar tai ne pastanga kažkur kilti, svajoti, kažko naujo siekti? Mes negalime atspėti realių vaizdų bei išgyvenimų, bet mes juntame dailininkės intuityvų kelią nuo savo sielos bangavimo į spalvas ir formas. Dailininkė mus patraukia tą jos kelią sekti, juo patikėti ir susižavėti. A. Tamošaitienės paveikslų kompozicija nėra sudėtinga, dažnai vieno į kitą panaši, bet jaučiasi jos "širdies liejimasis drauge su dažais". Užtat ir mes jos paveiksluose neieškome piešimo technikos mandrybių, o tik poetiškos širdies.

—o—

Nebežavi mergaičių

British Broadcasting korporacija neseniai pravedė surašinėjimą tarp 2,000 jaunų mergaičių ir paskelbė sekančius rezultatus: (1) mergaitės 10 iki 11 metų amžiaus ribose mano, kad populiarieji dainininkai būtų ideališkiausi vyrai. (2) Tačiau mergaitė, sulaukusi 14 metų amžiaus, jau visiškai persergą susižavėjimo populiariaisiais dainininkais liga. (3) O jau sulaukusi 17 metų ir daugiau, tik viena iš 10 mergaičių norėtų ištekėti už populiaraus dainininko. Trumpai tariant, prablaivėjimas, bent populiariųjų dainininkų atžvilgiu, ateina tam tikrai grupei moterų su amžiumi.

Amerikietės pačios šeimininkauja

Devyniasdešimt šeši procentai amerikiečių moterų pačios atlieka visą namų ruošos apyvoką — šeimininkauja be jokios samdomos pagalbos.

LIETUVAITĖ, PIRMOJI ASTRONOMIJOS DAKTARĖ

Natalija A. Šatūnaitė

Northrup korporacijos erdvių laboratorijos Hawthorne, Calif., pasiūlė Natalijai reikšmingą darbą sudėtingoms ionizacijos problemoms spręsti. Wisconsino universiteto astronomijos departamente prof. Robert Bless pareiškė, kad universitete per visą laiką yra buvusios septynios moterys, baigusios astronomiją, bet nė viena iš jų nebaigusi astronomijos daktaro laipsniu (Ph. D.).

Lietuviams yra džiugūs šie mūsų tautietės laimėjimai. Malonu, kad ir šiais metais į tą skyrių yra įstojusi kita gabi lietuvaitė — naujųjų ateivių dukra Auksė Liulevičiūtė.

Natalija yra duktė Natalijos ir Viktoro Šatūnų — senųjų lietuvių ateivių dukra. Motina — didelė katalikų veikėja, priklausanti daugeliui organizacijų ir yra Moterų Sąjungos centro iždininkė. Ji taipgi yra Šv. Ritos aukšt. berniukų gimnazijos direktoriaus (principalo) sekretorė. Tėvas — policijos leitenantas.

Natalija baigė De Paul universitetą 1960 metais, gaudama bakaulaureatą. Marijos Aukšt. mokykloje ir De Paul universitete ji visada gaudavo stipendijas. Taipgi ji gavo stipendiją ir studijuodama Wisconsino universitete — Wisconsin Alumnae Research Department.

Natalija A. Šatūnaitė (Natalie Satunas), gyv. Chicagoje, baigė Wisconsin universitetą, Madison, Wisc., filosofijos daktaro laipsniu (Ph. D.) iš astronomijos.

Minimo universiteto informacija sako, kad N. Šatūnaitė yra pirmoji moteris, išpildžiusi visas sąlygas, reikalingas šios srities daktaratui gauti. Prieš dvi savaites ji užbaigė paskutiniuosius egzaminus ir parašė mokslo darbą tema: "Tarpžvaigždinės dulkės ionizacijos sukrėtimų frontuose (Interstellar Dust in Ionisation Schock Fronts).

IŠ MOTERŲ PASAULIO

★ **Juzė Daužvardienė** buvo pakviesta International Business and Professional Women's Clubs District II skaityti paskaitą. Spalio 9 d. vakare Martinique restorano didžiojoje salėje ji kalbės tema "Lietuva ir tarptautinė padėtis". Antroje dalyje bus demonstruojami šiek tiek įvairūs eksponatai ir kalbama apie lietuviškus papročius bei tradicijas. Minimų moterų klubų visa savaitė bus pravesta visoje Amerikoje, o spalio 9 d. pavadinta International Day.

★ **Lietuvos Dukterų draugija** ruošia koncertą - vakarą spalio 5 dieną, 7 val. 30 min. vak. Jaunimo Centro didžiojoj salėj. Programoje dalyvauja solistai **Danutė Stankaitytė** ir **Algirdas Brazis,** jiems akomponuoja **Manigirdas Motekaitis.** Programą praves akt. **Eglė Vilutienė,** taip gi pati dalyvaudama programoje.

Šis rudeninis didysis parengimas bus gausus dovanomis: palvotoji televizija ir kiti vertigi laimėjimai. Salę rudens motyvais (grybais, vorais ir t. t.) išpuoš gabioji meno srityje **Genė Draugelienė.** Visas pelnas skiriamas vargstančiam lietuviui šiame krašte sušelpti. Ruošėjos laukia gausaus visuomenės atsilankymo.

★ **Alice Stephens,** muzikė bei dirigentė, lankė chorų mokytojų kursus, kuriuos pravedė prof. dr. Charles Peloquin, dabartinis Bostono kolegijos ir Brown universiteto muzikos skyrių direktorius, vienas žymiausių kompozitorių Amerikoje. Jis parodė didelį susidomėjimą lietuviška muzika. Alice Stephens davė jam "Dainorėlį" ir savo dainininkių ansamblio išleistą paskutinę plokštelę. Prof. dr. Ch. Peloquin yra aranžavęs vieną lietuvišką kalėdinę giesmę vargonams.

Alice Stephens taipgi lankė Chicagoland Teachers Session susipažinti su naująja muzika mokykloms. Ji gavo pakvietimą būti Visitation Aukšt. mokyklos muzikos skyriaus direktore. Tačiau ji nuo tos garbingos vietos atsisakė ir pasirinko palikti Marijos Aukšt. mokykloje, kur jau 9 metus dėsto muziką ir veda du chorus. Ji taipgi atnaujino kontraktą su Chicagos konservatorijos kolegija, kur ji profesoriauja jau 10 metų ir veda chorą.

"Who is Who in Music" paprašė josios biografijos.

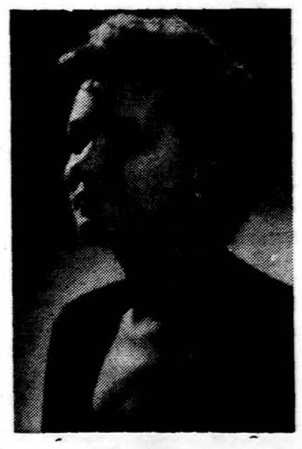

Alice Stephens

—o—

Amžiaus paslaptis

Viena labiausiai užkerėtų mokslinių mįslių yra: kodėl mes senstame? Nedaug yra žinoma apie senėjimo procesą. Tačiau Londono universiteto tyrinėtojai studijuoja drosofilijos, vaisių muselės, senėjimą. Tie vabzdžiai sensta greitai ir miršta laike 90 dienų. Iki šiol, besidarbuojant su minėtom muselėm, pastebėta, kad aukšta temperatūra sumažina celių gyvenimą. Atrodo, kad karštis sunaikina gyvybingumą. Sumažinant kūno temperatūrą. atrodo, kad tuo nutęsiamas mirimas arba degeneracijos procesas. Teorija primygtinai nurodo, kad žmonės šaltuose kraštuose gyvena daug ilgiau, negu tie, kurie gyvena tropikiniuose kraštuose.

Danutė Stankaitytė